

PETJADES A LA SORRA

Hilal Tarkou
Demba Mbengue
Carmen Guerrero

1170

Text: Hilal Tarkou
Il·lustracions: Demba Mbengue
Coordinació: Carmen Guerrero
Traducció al català: Cristina Torres

- ¿Per què canvien de vorera quan passo?
¿Per què s'aferren a la bossa de mà quan ens
creuem?
¿Per què al tren no s'asseuen al meu costat?

-Qui ho sap, pot ser que ells tampoc no
sàpiguen per què ho fan.

Aquest llibre ha estat una experiència
intercultural inoblidable. Durant un any ens
hem reunit setmanalment per fer-la realitat.

Hem construït un pont; això implica haver de
superar obstacles. Dos senegalesos, un marroquí
i una extremenya treballant junts no era fàcil:
les diferències de sexe, cultura i caràcter es
van manifestar en diverses ocasions.

El cambrer del bar on ens reuníem podria explicar moltes anècdotes de debats acalorats, rialles i baralles. L'experiència ha estat intens i n'estem satisfets.

Durant un any, el projecte ha anat evolucionant i l'equip s'ha anat pulint. El que va començar amb un intent de realitzar un llibre de relats curts per a neoelectors, es va convertir en dues històries de vida. Hilal i Ndoye van compartir la seva llarga experiència, que era molt difícil de dividir al servei d'una programació organitzada en temes. Van defensar la seva experiència global, i no el tall que els suposava desgranar les seves vides de forma científica: "Ara s'ha d'escriure sobre això o allò altre." Aquest canvi d'orientació va ser el moment més difícil. Saber girar i canviar sense que l'equip se'n ressentís. Demba va il·lustrar les experiències que cada setmana compartien els escriptors i va fer de punt d'equilibri en les discussions. La Carme va dinamitzar i coordinar el treball.

Aquesta experiència ens ha servit per valorar més la nostra trajectòria, el nostre viatge personal per la vida. Volem desmentir la creença que un immigrant és sinònim d'analfabet.

És un regal que fem de la nostra pròpia vida amb la finalitat de contribuir a espantar fantasmes i perdre por.

Equip: ¿De qué hablamos hoy?

MARXAR...

A les cinc de la tarda vaig sortir a fer un tomb pel carrer major. Allà hi ha una cafeteria on ens trobem amb els amics i xerrem de les nostres coses, sobretot dels flirtejors i de la família. Bé, també parlem molt de futbol.

Quan entrava, vaig veure un amic que sortia i em va convidar a fer un cafè a la terrassa.

- Hola Karim, feia molt de temps que no ens vèiem. ¿has oblidat la nostra amistat i els records que ens uneixen?

- La vida és així.

- No em diguis que estàs treballant fora!

- Doncs sí.

- On estàs ara?

- A Europa. La veritat és que estic patint molt. Viure fora de casa sense família ni amics és molt dur. Abans de marxar no em pensava que fos tan dur.

- Estàs boig, hauries de donar gràcies a Déu per estar a Europa. Tant de bo em sortís alguna oportunitat! Podria deixar tot això i tocar el dos.

- És el mateix que pensava jo abans de marxar.

- Karim, tu ets burro. Saps que Europa em torna boig. Fins i tot preferiria treballar d'escombriaire només pel fet d'estar allà.

- Has dit escombriaire. Què vols dir amb això?

- Ja ho saps, per què m'ho preguntes? Ser escombriaire és el pitjor que hi ha.

- Amic meu, allí un escombriaire és una persona respectada i guanya un bon sou. Uf! Quants hi voldrien treballar d'escombriaires! Però veig que per tu Europa és la glòria, la felicitat, l'amor.

- Sí, l'amor. Aquelles noies que surten a la tele! Tan guapes, tan rosses! Si hi anés, me'n lligaria una. M'han dit que els agraden els "morenos".

- Pobre Ali!

- Molts es casen amb unes rosses precioses. Tornen al cap de poc temps amb cotxe i diners. Tu coneixes el Salam, el meu veí?

- Sí, va marxar a Espanya fa tres anys.

- Però, no saps què va fer? Es va casar amb una dona que li va arreglar els papers. Va venir en cotxe fa dues setmanes. Cada dia anava a menjar a restaurants i va portar molts regals per a la família. Que lleig que era i com estava!

- Crec que ja té fills.

- Què caram! No pot tenir fills. Només té 22 anys. És molt jove, encara.

- Però, per què no pot tenir fills?

- La veritat és que diuen que és la seva dona qui no pot tenir fills, perquè té més de 45 anys.

HE DE MARXAR!

Cada vegada es complicaven més les coses. El meu pare ja era vell i s'havia posat malalt. La meua mare no treballava i, a més a més, ja era gran. Jo estudiava. Un germà s'havia casat, però anaven molt justos. El petit ajudava el meu pare i ara s'havia quedat sol amb tot. Les meves germanes, la major part de l'any, no treballaven. Total, que la meua família estava sobrevivint de mala manera.

I jo em preguntava: Quina era la sortida? Què havia de fer? Deixar els estudis definitivament i buscar feina o aguantar aquí i acabar la carrera?

Al meu poble hi havia poca cosa. Hauria de marxar a la ciutat, que estava a 80 o 90 quilòmetres, i allí no coneixia ningú.

Un dia vaig veure un amic i em va animar a marxar a Europa. Em va costar força decidir-me, però els papers em van convèncer. Em va dir: "Aprofita l'oportunitat. Tens passaport. Encara tens certificat d'estudiant. Ara pots entrar sense problemes perquè tots els estudiants estan de vacances. Si jo estigués en el teu lloc, tocaria el dos demà mateix."

No vaig poder dormir en tota la nit. Vaig continuar donant voltes a aquesta història fins que un dia vaig agafar una bossa, hi vaig posar quatre draps, em vaig acomiadar dels meus pares, vaig agafar els quatre duros que tenia i me'n vaig anar al port a agafar el vaixell cap a Algesires.

PER FI A EUROPA

Però, a Algesires, tot era estrany per mi. En baixar del vaixell ens esperava la policia que anava apartant la gent en dues cues diferents. De sobte vaig sentir com si ens tractessin com ovelles.

Vaig preguntar a la policia per què ho feien i em van respondre que jo no era europeu. Va ser el meu primer xoc amb l'Europa que tant havia somiat.

En arribar a la finestreta un policia em va preguntar on anava, quants diners portava i quina professió tenia. Em va demanar el Certificat Escolar, em va segellar el passaport i em va ensenyar la porta.

Un cop passada la duana, vaig respirar profundament. El món se'm va obrir. Vaig mirar enllà i em vaig preguntar:

- I ara, cap a on he d'anar?

La soletat i el desconeixement de la llengua eren els meus problemes més importants en aquell moment. Amb les quatre paraules que coneixia vaig poder preguntar a un policia on era l'estació.

Vaig entendre força bé les indicacions que em va donar: havia d'agafar el carrer del davant, anar fins al semàfor, després girar a la dreta fins a una farmàcia. L'estació era al costat.

- Gràcies, senyor -li vaig dir.

L'estació estava plena de passatgers. Jo vaig seguir el meu camí buscant la finestreta d'informació. Era al costat de la finestreta de llarg recorregut. Hi treballava una noia rossa, guapíssima. Semblava feta d'or i marfil. Somrient, em va dir:

- Bon dia.

- Bon dia, senyoreta.

- Què desitja?

- Vull agafar el tren cap a Barcelona.

- Ha d'anar a la finestreta número cinc i treure el bitllet. Després se'n va a la via vuit i s'espera allà. El tren surt a dos quarts d'onze. Bon viatge.

- Gràcies.

Vaig agafar el tren i vaig arribar a Barcelona a les vuit del matí; vaig arribar-hi molt cansat.

- Què faig ara? On vaig a reposar?

Vaig sortir al carrer i vaig preguntar a un senyor per una pensió barata. Me'n va assenyalar una que era davant de l'estació. En aquesta pensió hi vaig estar dos dies, però no vaig poder continuar hostatjant-m'hi perquè se m'acabaven els diners. Aquella nit vaig menjar un entrepà fred i me'n vaig anar a dormir a l'estació de trens. Hi vaig estar bé perquè feia calor.

L'endemà vaig començar a buscar feina. Vaig passar el dia donant toms per la zona, però no vaig trobar res. A la nit vaig menjar unes galetes i me'n vaig anar al bosc a dormir damunt d'uns cartrons que havia recollit pel carrer. Em vaig aixecar cansat i amb cara de son. Em despertava cada moment. Els sorolls no em deixaven dormir.

Vaig anar a buscar feina fora de Barcelona. Vaig arribar a un poble on hi havia una fira molt gran. Era la festa major. Vaig començar a preguntar per les parades de la fira si necessitaven algú per treballar-hi. Per fi vaig trobar un home que em va recomanar un bar on necessitaven un noi. Vaig anar a veure l'amo disparat com una bala.

- Bona tarda. Voldria treballar.

- Sí, jo necessito un noi. Passa demà al matí.

- Gràcies, fins demà.

Em vaig alegrar molt de trobar feina, però per altra banda estava preocupat perquè havia de tornar a dormir al bosc aquella nit. Quan vaig començar a treballar se'm van acabar els problemes perquè dormia a la feina.

BUSCANT PIS

Al cap de dos mesos i mig es va acabar la feina a la fira i vaig haver de buscar-me'n una altra. Vaig anar a un poble del qual havia sentit comentaris, al meu país, dels paisans que estaven a Espanya. El poble es deia Cunit. Eren les cinc de la tarda. Mentre anava caminant vaig veure una persona que semblava un dels meus. El vaig cridar i li vaig preguntar sobre la zona. Em va contestar que la cosa estava molt malament. Es referia a la feina. De seguida li vaig parlar de la vivenda, una qüestió que em preocupava molt en aquell moment, perquè tenia molt de fred.

- No coneixes ningú aquí? -em va dir.

- No.

- Llavors, on dormiràs?

- No ho sé. La veritat és que estic molt preocupat. No saps pas alguna pensió on pugui passar la nit?

- En aquest poble només n'hi ha una; però és molt cara. Costa 2.000 pessetes cada nit.

- Jo crec que les pagaré i demà, Déu dirà. Amb el fred que fa, amic, és difícil resistir. Si fos estiu, d'acord; però...

- Tu saps que aquí n'hi ha molts dels nostres?

- No, no sé res.

- Doncs sí, n'hi ha molts, però la majoria no treballen.

- I on dormen?

- S'ajunten tres, quatre i fins a sis o set. Un d'ells lloga el pis i el paguen entre tots. Així els surt molt més barat que una pensió.

- Bé, avui em quedo aquí i demà, que és dissabte, donaré un tomb pel poble a veure si puc trobar algun conegut.

El dia següent vaig passar per la porta d'un bar i vaig entrar per prendre alguna cosa. Hi havia força gent, la majoria dels meus, però cap conegut. Vaig prendre un cafè i em vaig fumar un cigarret. Llavors me'n vaig anar a donar un altre tomb. Vaig arribar a l'estació de trens i la vaig trobar plena de gent asseguda als bancs xerrant.

Em vaig acostar a un marroquí que s'assemblava a un conegut meu. Li vaig parlar de la qüestió i em va dir que en coneixia uns del meu poble que volien agafar un noi nou al pis perquè pagaven molt de lloguer i els sortia una mica car.

- On viuen?

- No és lluny d'aquí.

- Em pots acompanyar?

- I tant, som-hi.

Quan vam arribar a la casa, hi eren els quatre i me'ls va presentar. Un d'ells era del meu poble, vivia prop del meu carrer.

Després d'una llarga estona xerrant i prenent el te, va sortir el tema del pis. Van acceptar que em quedés a viure amb ells, però només durant un temps. Jo ja ho entenia perquè no em coneixien i desconfiaven de mi.

Lavors un d'ells va començar a explicar-me la manera de conviure:

- Si vols fer el teu menjar a banda, et compres el que necessitis i te'l prepares tu; però si vols fer-ho amb nosaltres, quan compris alguna cosa et guardes el tiquet i, al final de la setmana, sumem totes les despeses. Si tu has pagat més, et retornem els diners; si no, dónes el que et correspon. El lloguer és de 30.000 pessetes mensuals. El paguem el dia 15 de cada mes. Abans pagàvem 7.000 pessetes i escaig cadascú. Ara que som cinc, en pagarem 6.000. La neteja la fem un dia cadascú.

Ara que parlo de la neteja: el pis estava fet un desastre. Em vaig aixecar i ho vaig netejar tot. Després d'això, em vaig asseure al sofà a mirar la tele amb un d'ells; però em vaig empipar molt, perquè no parava de canviar de canal.

Va començar una vida diferent per a mi. Jo, que no cuinava mai, vaig aprendre a cuinar, a rentar-me la roba, a anar a comprar i moltes coses més que mai havia fet a casa meva.

Un dels col·legues era una mica pesat. A vegades perdia el respecte als companys i provocava enfrontaments. Els veïns es van queixar. Però bé, els veïns també eren uns queixosos. Protestaven fins i tot per l'olor del menjar. I continuant amb el company, aquest arribava de la feina i ho deixava tot pel mig: les sabates, la roba, la bossa, etc. Si cuinava, deixava els plats, gots i paelles bruts. No li donava la gana de rentar-los. Els dies de festa, sobretot els dissabtes a la tarda, es dutxava i se n'anava de festa deixant el bany fet un fàstic. Tornava a les cinc de la matinada, entrava a la seva habitació, posava la música alta i començava a parlar. A vegades venia acompanyat. Total, un desastre. No ens deixava dormir.

I NO VOLIA CUINAR

Vam aguantar molt aquest pesat fins que vam decidir canviar-nos de pis. D'aquesta manera vam aconseguir treure'ns aquell malson que teníem a sobre. Al començament tot anava molt bé. Ningú faltava a l'hora de fer la seva feina. Un es dedicava a fer el menjar, l'altre s'embolicava a fregar el lavabo, el tercer organitzava el saló i les habitacions, i jo anava a fer la compra setmanal. Total, que a poc a poc la cosa anava millorant. Sempre intentàvem mantenir el respecte els uns pels altres.

N'hi havia un que no sabia res de cuina. Era molt divertit, tenia molt bon humor i sempre estava de broma; però les seves tasques les havia de fer. El dia que li tocava fer el te, quan no li sortia amargant, li sortia tan dolç que no es podia empassar.

El dia que ell feia el menjar era el dia dels espants. Quan es posava a la cuina semblava que se n'anés a la guerra: posava mala cara i es passava tota l'estona protestant. Nosaltres rèiem molt amb les coses que deia.

Després de dues hores arribava amb el menjar, després d'haver perdut la meitat del caldo pel camí. Sempre es cremava. La major part dels dies havíem de sortir a comprar entrepans perquè el seu menjar no el podien menjar ni els gossos. Ell no perdia l'humor i seguia fent bestieses. A nosaltres no ens quedava més remei que esclafir a riure.

Ja sabíem que el dia que li tocava cuinar sempre passava alguna cosa. Si menjàvem, no preniem el te. I si tot anava bé al menjador, alguna cosa passava a la cuina: es trencaven gots o plats, es cremava o es tallava. Al final vam decidir que deixés de cuinar i que s'ocupés d'una altra cosa.

Quan ho havíem decidit vam saber que tot ho havia fet expressament. Era la millor manera de lliurar-se de la cuina, que no li agradava gens.

EL CAÇADOR

Al cap de tres mesos de viure en aquest poble vaig començar a conèixer força gent. Alguns em convidaven a casa seva a prendre alguna cosa. D'altres em convidaven a passar el cap de setmana amb ells. Jo feia el mateix.

Al Tahar el vaig conèixer al Marroc i semblava diferent dels altres. Tenia un cotxe Renault 18. Anava ben vestit, es cuidava molt i li agradava viure bé. No es dedicava només a treballar i estalviar. Li agradava disfrutar de la vida.

Un dia me'l vaig trobar, em va cridar i em va dir:

- Quan acceptaràs la meva invitació?

- No et preocupis home, ja arribarà.

- Mira, avui vindràs amb mi.

- No, per favor, deixa-ho per a un altre dia.

- T'he dit que vindràs. No cal que en parlem més. Espera't aquí que vinc a buscar-te de seguida.

Va anar a fer unes compres, però no va tardar gaire a venir. Jo sabia que insistiria perquè estava sol. Va obrir la porta del cotxe i em va ordenar que hi pugés. Jo observava tot el que feia. Va tirar la jaqueta al seient del darrera, va posar una casset de música europea a tot volum i es va dedicar a donar voltes pel poble per cridar l'atenció.

Quan veia alguna noia, s'apropava, treia el cap i deia "guapa" i coses semblants. Volia lligar i pensava que aquella era la millor manera de fer-ho.

Vaig saber que cada dia feia el mateix. Fins i tot avorria les pedres.

... CAÇAT

Aquí, en aquest poble, vaig tornar a trobar-me amb el Tahar; em va convidar a donar un tomb amb el seu cotxe i em va explicar un munt de coses:

Que tenia parella, que era molt guapa; que havia lligat amb una altra noia que volia casar-se amb ell, però que ell no ho va voler. Que es compraria un altre cotxe, que era l'encarregat de la feina. Que gairebé no feia res perquè tenia dos nois amb ell, etc., etc.

Després em va preguntar:

- Què noi, quan baixaràs de vacances?

- Que em prens el pèl?

- Per què dius això?

- T'has oblidat que no tinc papers, o què?

- Ah, sí! No me'n recordava. Per cert, diuen que donaran papers a tots els estrangers.

- Tant de bo, amic! Porto quasi dos anys sense veure la meva família i estic cremat. Però, quan dius que donaran els papers?

- Aviat, el mes de juny, diuen.

- Quan agafis els papers, vindràs amb mi de vacances?

- Quan agafi els papers, me'n vaig volant; espero que me'ls donin abans de l'estiu; però m'han dit que tarden molt a donar-los.

- Com me'n recordo del Marroc! Aquelles nenes a la platja, els casaments i, sobretot, quan ens ajuntàvem tota la penya!

- És fantàstic; però, per favor, no em facis recordar. Trobo a faltar tantes coses! És veritat el que deien els avis que "més val allò que és picant a la meva terra que la mel a l'aliena".

Va arribar a una cruïlla, va girar a la dreta i va agafar una pista plena d'olivers i de garrofers. Al cap d'una estona va assenyalar amb el dit i em va dir:

- Aquell és el meu xalet.

Era una barraca abandonada amb un llit i una cadira. En una cantonada hi havia un fogonet, una olla, dos gots, un plat i una paella. Penjades a la paret hi havia bosses amb tomàquets, patates, cebes i altres coses. En una taula petita hi havia una espelma. La roba penjava d'uns claus al costat del llit. A fora es veia roba estesa en una corda lligada a dos arbres.

Em vaig quedar parat i li vaig preguntar:

- No tens por de viure aquí sol?

- Sol? Però què dius! Aquí hi viu un munt de gent. Mira: allí n'hi ha dos. En aquella una mica més gran n'hi viuen sis. Com he de tenir por!

- I què fas per tenir aigua? Aquí no he vist cap aixeta.

- A gafo totes les garrafes que tinc, me'n vaig al pont, les ompló i les carrego al cotxe.

- I quan t'has de dutxar, què fas?

- Em dutxo un cop a la setmana. A gafo la roba neta i me'n vaig al poble a casa d'un amic. Si no ho faig així, no estalvio ni un duro. Si busco un pis, amb el cotxe i el menjar, què em quedaria de les 75.000 pessetes que guanyo?

Vam menjar ràpid i ens en vam anar al lloc on treballava. Quan hi vam arribar, va sortir l'amo i el va escridassar per no haver llençat la brossa i li va ordenar que la llencés. En aquell moment vaig adonar-me que moltes de les coses que m'havia explicat eren falses.

No era encarregat, ni tenia dos nois als quals manava. Les úniques persones que treballaven amb ell eren l'amo i el seu fill.

I jo em vaig quedar pensant en la quantitat de mentides que expliquen molts emigrants per poder amagar les condicions humiliants en què ens vèiem obligats a viure. Si ho sabessin les nostres famílies, no s'ho creurien.

ARA QUE ESTIC SOL

Després de buscar molt, vaig trobar feina a la construcció i me'n vaig anar a viure en una barraca que em va oferir l'amo perquè estigués més a prop de l'obra i fora de l'abast de la policia. Allí sol, sense família, sense amics i completament apartat de tot el que hi havia al voltant, em queia el cel al damunt.

La veritat és que la nit era tan dura com el dia treballant a l'obra. Respirava profundament quan entrava el primer raig de sol per la finestra. Així m'alliberava una mica d'aquells diables i de les horribles imatges que m'envoltaven. Quan arribava la nit, venia l'enemic que se'm colava i, a vegades, fins i tot em feia caure del llit. La pena i la tristesa em feien molt mal.

Moltes vegades em venia al cap la idea que estava perdent el temps i m'amargava la vida: "Per què serveix la vida que estic vivint aquí? No gaudeixo de res. On és la felicitat que vivia entre la meva família, amb els meus amics i amb la meva xicota?".

Em recordava dels caps de setmana que ens ajuntàvem amb la penya i anàvem a jugar a futbol, d'excursió al camp, a les festes dels pobles o, simplement, a passejar. Sol a la barraca, perdut en una urbanització quasi buida, els records acudien a la meva ment:

El dia que vaig marxar de casa em vaig sentir quasi com un nen que la seva mare ha deixat de donar-li el pit. Em vaig acomiadar del meu pare, li vaig fer una abraçada. Ell em va besar al pit i em va donar l'esquena. Ni un adéu va sortir de la seva boca de tan malament com se sentia. La seva pena em va arribar directa al cor. Vaig sentir un dolor que se'm va clavar a tot el cos, però vaig resistir, el vaig deixar a l'era i vaig tornar a casa. La maleta estava feta. La meva mare em va acompanyar fins a l'autobús. L'acomiadament encara va ser més fort. Si les seves llàgrimes fossin or, jo seria ric i no

emigraria fins a la mort, que és una emigració definitiva, sense necessitat de papers ni passaport.

Aquestes imatges se m'han quedat gravades. La família continua sent la meva gran preocupació. Encara que els truco a vegades, l'enyorament no em deixa estar tranquil. Sempre intenten convence'm que estan bé, que no els falta res; però el meu cor em diu el contrari i això, encara avui, em provoca dubtes i neguit.

Jo ja entenc per què sempre em diuen que estan bé. És perquè no em preocupi, per no molestar-me ni crear-me problemes aquí, ja que estic sol i lluny d'ells. ¡Quantes vegades han passat coses i quan els he trucat m'han dit que tot anava bé, i després he sabut que tenien problemes!

El temps que vaig viure en aquella barraca va ser dels més durs que he passat. El malson creixia més quan estava sol. Em venien al cap coses rares i preocupants. Sempre esperava que algun dia canviés la pel·lícula i així poder sentir-me una mica lliure, però, de moment, això no arribava. Em relaxava quan arribava a la feina, amb les converses amb els companys i quan m'entretenia fent alguna cosa.

La soledat i l'enyorament en la meva vida d'emigrant i en la de molts companys són dos enemics importants. La lluita contra ells no acaba fins al retrobament, però tornen a aparèixer una i altra vegada quan estem lluny de la nostra família.

Moltes vegades he decidit decantar-me cap a l'alcohol per emborratxar-me i intentar oblidar l'assumpte, però he resistit per no caure al vici. Molts han fet això. Fugint per no ofegar-se al riu, han caigut al pou.

RECORDS

Quan arribava alguna festa religiosa, sobretot l'AID EL KEBIR, la festa del corder, els trobava molt a faltar. De nen tenia el costum d'anar a comprar el corder amb el meu pare uns dies abans de la festa. Recordo especialment un any, perquè aquell corder no l'oblidaré mai. El pare em deia:

- Quan en vegis algun que t'agradi, m'ho dius.

Però hi havia tants corders al mercat que mirava i mirava, però no em decidia.

- Però fill, no te n'agrada cap? Mira, aquest és petit; però pesa molt. No t'agrada?

- No, pare, jo en vull un amb unes banyes grans.

Per fi, en vam trobar un. Era molt gran, amb unes banyes que donaven quasi dues voltes. El vaig agafar i li vaig dir al meu pare que el comprés. El meu pare el va agafar i el va pagar al moment perquè ja el tenia empipat i amargat de donar tantes voltes. No podia més.

Jo em quedava tot el dia amb ell; li donava menjar, beure i menjar, i fins i tot li netejava el lloc on dormia. Els meus amics, cada matí, venien a veure'm i a veure el corder. Molts dels meus amics van

obligar els seus pares a comprar-los un corder com el meu. Tan aviat com els seus pares els preguntaven com el volien, deien de seguida:

-Jo en vull un com el del meu amic Ali.

Cada any, quan arribava el dia de la festa, pels volts de les deu del matí, el meu pare se n'anava a resar a la mesquita amb els altres homes. Quan acabaven, es felicitaven; llavors cadascú anava directament a matar el seu corder. Jo em posava roba nova i sortia a jugar amb els meus amics. Quan el meu pare acabava tot el que havia de fer amb el corder, em trucava.

- Ali, vine. Les banyes estan aquí preparades. Si no véns se les emportarà el gos i te'n quedaràs sense.

- Pare guarda-me-les, per favor, de seguida vinc.

Deixava els meus amics i anava a buscar-los perquè, de petit, m'encantava jugar amb ells.

A les onze del matí, la casa començava a omplir-se de gent: familiars i veïns. També els germans que treballaven i residien a la ciutat. Tots venien a casa dels pares a celebrar aquest dia. El dia més pacífic de tot l'any.

Després de marxar del país, jo sé que la meva mare sent el dolor de la falta del seu fill; però jo pateixo molt més perquè, des de fa vuit anys, no visc amb ells, no els veig ni em reuneixo amb ells en un dia com aquest.

Aquí ningú pot saber el que jo sento en aquest meravellós dia. La meva mare la conec bé i sé el que sent. Per això li demano perdó i li dono les gràcies per les seves llàgrimes. És que les mares pateixen més pels fills que nosaltres per elles. No paren de patir fins que descansen definitivament.

La safata amb els gots i la tetera ocupen la taula tot el dia. La rialla no emigra de cap cara. Les bromes estan sempre presents. Aquesta alegria i felicitat són l'aspecte més destacat del dia.

Al migdia, el primer que es menja del corder és el fetge tallat en trossos i fet a la brasa amb el seu greix. Es diu *Bullaf*. Després les tripes. En un dia com aquest, a casa sempre mengem tard, quasi a l'hora de berenar. Així és que el sopar queda descartat.

L'endemà arriba la part més bona. Són els *pinchos morunos* que fa el meu pare per esmorzar. Són tan bons que el seu sabor em ve ara a la boca quan ho recordo. Sempre em posava al seu costat i no marxava fins que estava ple. Ell no parava de preguntar-me:

- Fill, en vols més?

Jo li contestava amb el cap:

- Ssssssss -movent el cap sense poder parlar perquè tenia la boca plena. Menjava amb bogeria.

Abans, jo no entenia per què el meu pare em feia sempre les mateixes preguntes sobre les coses passades. Ara sé que volia que recordés la

meva infància; però el dia que li vaig preguntar quin era el secret, sé que valia la pena saber una cosa com aquesta:

- Pare, per favor, ¿per què em preguntes aquestes coses que estic acostumat a sentir-les des que era un nen?

- Fill, el que has de saber és que per mi continues i continuaràs sent un nen. Això els passa a tots els pares del món.

Em va contestar i em va mirar amb una mirada com aquell home que està en el seu últim respir o com aquell pres de l'amor, que li costa obrir els ulls i els entreobre a mitges perquè li resulta difícil a causa de l'amor.

EL RAMADÀ

Quan arriba el Ramadà torna a aparèixer novament el malson. Aquest mes, tot el que estava acostumat a viure desapareix. Aquest mes sagrat en la religió islàmica fa canviar completament el comportament de tots els musulmans. Són 29 o 30 dies de sacrifici i religiositat durant tot el dia. A partir de les cinc o les sis de la matinada, hem de deixar de menjar, beure, i abandonar també tota classe de vicis. El secret és que amb aquesta pràctica s'aconsegueix la igualtat entre pobres i rics. Tots tenen gana. Permet que els qui viuen bé s'adonin que hi ha gent que no té res ni per menjar, i que cal ajudar-la. Perquè les persones no ens adonem de la importància i el valor de les coses fins que les perdem. El Ramadà guarda altres secrets importants que els científics han confirmat, com ara els beneficis per a la salut.

Aquests dies, la gent dedica gran part del seu temps a la vida religiosa. Les mesquites s'omplen de gent. A les hores de les oracions, quasi ningú es queda al carrer. Es multipliquen les conferències sobre religió; per exemple, explicacions de versos del Corà, de la vida del Profeta o dels grans avantatges que té la Religió Islàmica per a la vida humana. A més d'això, també es dedica bastant de temps a la lectura i l'esport.

Aquests dies, els quioscos obtenen força beneficis i els camps de futbol s'omplen de gom a gom per la gran quantitat de tornejos que s'hi organitzen. Altres persones s'inclinen per la pesca o es dediquen a la compravenda de fruita, de suc i d'altres coses que es consumeixen aquests dies. En la majoria de feines es canvia l'horari i normalment es treballa de les 8 del matí a les 4 de la tarda.

Dues hores abans de menjar, els mercats s'omplen de gent i quasi no s'hi pot caminar.

Aquest mes tothom pateix el mateix que la dona al principi del seu embaràs. Els carrers fan olor de *harira* i només se sent el funcionament de les olles de pressió. Mitja hora abans, tothom torna a casa o va a la mesquita. Se sent la crida a l'oració i, quan arriba el moment en què es pot menjar, tota la gent desapareix i la ciutat no torna a néixer fins una o dues hores després de l'avís.

Personalment, si estava de vacances, o no tenia res a fer, m'aixecava tard, em dedicava a la lectura i la pesca. No m'agradava jugar a futbol perquè em provocava molta set. Agafava un llibre i me n'anava al pàrquing més pròxim o al bosc, i m'hi passava tot el dia amb els

amics. El dia que em venia de gust pescar buscava una canya i avisava els de la penya. Ens ajuntàvem a la cafeteria després de l'esmorzar (el primer menjar del dia durant el Ramadà, entre les 7 i les 9 de la nit) i fixàvem el lloc i l'hora per l'endemà. La majoria de les vegades anàvem al riu perquè jo els obligava.

El mar m'angoixava molt pel soroll constant de les onades. Però al riu sentia alguna cosa especial: el silenci, la tranquil·litat i la naturalesa viva. Quan notàvem que s'apropava l'hora, amb la posta de sol, tornàvem cadascú a casa seva.

Jo tornava amb moltes ganes de menjar i sempre trobava la meua mare i les meves germanes enfeïnades preparant la taula. Cada dia feien una decoració diferent, però els dàtils, la *harira* i el caramel *chebakia* no hi faltaven mai. Sempre m'asseia entre el meu pare i el meu germà petit; no podia asseure'm al costat del meu germà gran perquè ens barallàvem molt. Tenia marcada la meua tassa, ningú no la podia tocar. La meua mare em posava un o dos cassons de sopa. Menjava també uns quants dàtils i una mica de *chebakia*. Com que la sopa sempre estava molt calenta, m'omplia ràpid, i llavors m'entrava tanta son que em quedava adormit al moment.

El dia 26 de Ramadà és el dia més religiós del mes. La meua mare ens prepara un menjar especial. Fa una pasta en forma de fils mullats amb brou de pollastre natural. Un plat que s'assembla molt al menjar xinès. Després de 3 o 4 dies arriba la festa AID EL FITR, coneguda com a AIDSGHIR, que significa Festa Petita. És la festa del final del Ramadà.

Les meves germanes, igual que altres noies, es passen la nit anterior preparant caramels i pastes de tot tipus per a nosaltres, per als visitants i per als familiars que vénen a felicitar-nos.

La meua mare prepara grans quantitats de cereals, sobretot de blat, bàsicament per regalar-los als pobres del poble que en necessiten o a aquells que passen a demanar per la porta de casa meua.

A les 7 o 8 del matí, l'encarregat de despertar la gent durant tot el Ramadà pel menjar de la matinada passa per les cases tocant la corneta i recollint la seva recaptació. La canalla, amb els seus vestits nous, l'acompanyen fins a l'última casa. Cada família li dona fruits secs i pastes.

El meu pare se n'anava a la mesquita a resar, després passava a felicitar algunes famílies; però no tardava gaire perquè li encantava estar amb els seus fills en una festa tan especial com aquesta.

Posava la safata davant i ens donava gots de te. Llavors començava a fer bromes. Feia la guitza a la meua mare i la meua germana gran.

- ¡Ei tu, vella! A veure si pots menjar tot el que tens aquí. T'has passat tot el mes queixant-te. Em sembla que avui t'engreixaràs molt.

La meua mare sempre li contestava i li recordava el seu mal humor durant el Ramadà, perquè ell ho passava fatal.

- Però tu, vell, has oblidat el "mono" que agafaves, que fins i tot et foties cops contra la paret quan t'enfadaves.

Nosaltres, a riallades. No paràvem de riure mentre ell no parava de gastar bromes.

EL CASAMENT

El més fort que recordo no té res a veure amb les festes. Va ser l'última frase que el meu pare va dirigir al meu germà gran l'última festa d'AID EL KEBIR que vaig passar a casa.

- Ei, Rachid, has de pensar a formar una família. Ja tens edat. Has de saber que ens agradaria veure els teus fills abans de morir. És la gran il·lusió que tenia. Però si morim abans, ¿quina il·lusió ens queda, fill?

El meu germà Rachid, que és molt tímid, es va posar vermell quan el meu pare li va parlar així. Cinc mesos després la petició es va fer realitat. Un divendres a la tarda, com tots els dies, vaig passar pel bar a prendre alguna cosa. La cambrera em va posar el tallat i em va lliurar una carta. Era la primera que rebia després de tant de temps fora de casa. La vaig girar per veure el remitent. Era del meu germà Rachid. M'arribaven les cartes al bar perquè a la barraca on vivia no tenia adreça. El començament era tan dolç que em va fer sentir al seu costat. Llavors m'explicava el que feia i com em trobava a faltar. També m'informava de tota la família, dels amics, i m'aconsellava que fos prudent i estés atent. Per altra banda, m'enviava salutacions dels meus pares juntament amb alguns consells que estava acostumat a sentir. Tot anava bé. Llavors va arribar el cop, que em va arribar de ple. A la segona pàgina, a la tercera línia, deia:

"Estimat germà. Què vols que et digui? El pare ho ha decidit així i tota la família està preparant el meu casament. Serà d'aquí a una setmana. No saps com et trobaré a faltar. Ja ho saps, els pares sempre se'ls ha de tenir contents. Però tu no en facis gaire cas, d'això. L'important és que no tornis fins que no tinguis els papers en regla. No et preocupis, estarem junts a la teva boda, si Déu vol."

Després va continuar explicant-me alguns detalls sobre la seva futura dona: el dia que van anar a demanar la seva mà, l'acord entre les famílies, el dot i l'acord de la data del casament que van fixar quan les dues famílies ho van tenir tot preparat. També em parlava dels músics que actuarien a la festa.

Quan vaig acabar de llegir la carta, em queien les llàgrimes sense adonar-me'n. Em vaig quedar paralytitzat i confós. En aquell moment em vaig sentir en un món tan estret que no tenia cap sortida. Continuament em feia preguntes. Com que no hi vaig trobar cap solució, vaig posar el meu interès per damunt del que succeïa. Primer havia d'aguantar fins que aconseguís els papers. La festa es podia repetir en qualsevol moment. Jo ja coneixia els casaments. N'havia viscut molts al meu poble i a la ciutat.

Els casaments havien canviat molt. Segons els meus avis, abans eren més simples i sense tantes exigències. Quan els homes s'ajuntaven a la mesquita els dies de festa, si un pare tenia un fill al qual, segons ell, havia arribat l'hora de casar-se, ho comentava. Si algun altre pare tenia una filla en la mateixa situació, ho deia i així arreglaven el tracte, el dot i la data del casament. Així es casaven els joves encara que no es coneguessin. El secret d'un matrimoni era aconseguir que l'amor arribés a la vida matrimonial.

A la meua regió les coses continuen sent una mica tradicionals, però d'aquest costum d'abans només en queda el dot. Algunes famílies, quan veuen que al poble no hi ha la noia adequada per al seu fill, la busquen en un altre poble, proper o llunyà. Demanen informació sobre la família d'alguna noia casadora i demanen la mà als seus pares. El noi no la veu fins al dia de firmar l'acta matrimonial o fins al dia de la boda.

Altres famílies demanen al fill que busqui una xicoteta, encara que sigui de vista. Després el noi ho diu a la seva mare, perquè, al pare, és molt dur comunicar-li una cosa així. Els pares comenten les coses entre ells i llavors van a demanar la mà de la noia. La família de la noia es fixa molt en la situació econòmica del pretendent. La bona fama i el bon comportament també són importants, especialment per a la dona, que si té mala fama pot quedar-se soltera tota la vida, cosa que està molt mal vista en la nostra societat.

Parlant del dot, molta gent no sap el que és. Pensen que és el preu que posen els pares a les seves filles considerant el casament com una compravenda entre les famílies musulmanes. En realitat, és tot el contrari: el dot és una quantitat de diners que el marit dona a la seva futura dona com un regal religiós. Els pares d'ella no tenen cap dret sobre aquests diners. Algunes núvies els utilitzen per comprar joies, i en aquest cas els pares paguen les coses que ella vol aportar a casa seva. Com més porta, més prestigi té el casament.

Quan ja està tot preparat, es fixa la data exacta del casament i comença la celebració que dura 3 dies. El primer dia, surt la banda de música de casa del nuvi i es dirigeix a casa dels sogres amb el regal format per tot allò necessari per a la cerimònia: dos sacs de farina per fer pa, 20 o 25 litres d'oli, 50 quilos de sucre o més, un vestit o dos per a la núvia, un ram de flors, te, una vaca, un vedell o dos corders per donar menjar als convidats.

Des d'aquest dia, la núvia no surt de casa. Es reuneixen totes les dones de la família amb les seves amigues i li posen *henna* a les mans i als peus en senyal de felicitat, d'alegria i d'acomiadament de soltera. Aquesta activitat la realitza a vegades una dona especialitzada que es dedica a això. La reunió de dones per fer *henna* és una festa molt especial per a elles. Canten, prenen te, pastes, s'expliquen coses i riuen sense parar.

En arribar la banda de música amb el regal, quasi tot el poble passa a veure'l; en canvi, a la ciutat, és més privat i es reserva solament als convidats. Dues o tres hores després, la música comença de nou i no para fins a les tantes de la nit.

El segon dia, la banda de música toca una estona al matí a casa de la núvia i se'n torna a casa del nuvi. La festa continuarà a les dues cases, però per separat.

La *Negafa*, una dona amb experiència, posa guapa la núvia, la maquilla, la vesteix, li posa joies i la treu instal·lada en una cadira en forma de tron perquè la vegin tots els convidats mentre comença la música, que dura fins que arriba el moment de lliurar els regals. Cap a les deu o les onze la festa s'acaba a casa de la núvia i només hi queden els familiars.

A casa del nuvi la festa dura tota la nit. Els amics del nuvi el van a buscar a casa d'algun familiar i el porten a casa seva, enmig de la música. Quan hi arriben, s'asseu enmig de tots amb la cara tapada amb la caputxa de la gel·laba i els amics li posen *henna* a les dues mans com a senyal del punt final de la solteria. Alguns aprofiten ara per entregar els regals, d'altres ho faran l'endemà. A continuació se serveix el sopar i comença la música, que no para mentre la gent resisteixi.

El tercer dia es fa la festa conjunta. Els familiars de la núvia preparen la sortida cap a la seva nova casa. Mentrestant, a casa del nuvi comença el lliurament dels millors regals i, en acabar, preparen el cotxe per anar a buscar la núvia a casa seva, que se'n va carregada amb les coses que aporta a la nova llar. Els familiars descarreguen l'equipatge i van col·locant tot el que han portat mentre d'altres preparen el sopar per als convidats, especialment per als que han vingut amb la núvia, com a respecte per l'esforç que han fet per venir.

El nuvi torna amb els seus amics i, després del sopar, surten al carrer amb els músics a donar l'últim tomb com a solter. A uns cinc-cents metres de la casa, es forma la comitiva amb el nuvi, els seus amics i les dones de la família. Una de les dones, que va al costat del nuvi, porta un banderí blanc que indica on va el *Moulay sultán*, el nuvi, que, igual que els seus amics, porta una espelma a les mans i la gel·laba blanca amb la caputxa que li tapa la cara com a senyal de timidesa i respecte. Darrera hi van els convidats de la núvia i, per últim, els músics. Els nois canten els recitats *Boderos* plens de felicitacions i bons desitjos. Cada vegada que canten una estrofa, les dones els contesten amb un crit especial anomenada *zagarid*.

A uns cinquanta metres de la casa, un grup de persones que coneix el Corà recita versos sagrats. La música, per respecte, para, i solament les dones, de tant en tant, fan el *zagarid*. En arribar a casa, el nuvi *Mulay Sultán* s'instal·la al lloc que li han preparat, un cercle d'estores i una cadira especial. Quan paren els recitats, un dels recitadors demana a Déu bons desitjos. Tots els convidats contesten: "Amén". En acabar, se'ls paga per la seva actuació amb caramels, fruits secs, el sopar i uns quants diners. Cadascú dona el que pot i es passa a l'entrega dels regals en diners. Els diners s'entreguen a una persona que diu el nom del convidat en veu alta perquè tots ho sàpiguen. Al final, s'entreguen tots els diners als pares del nuvi. La banda de música i tots els convidats surten fora.

Quan no hi queda ningú, el nuvi va a l'habitació on es troba la núvia esperant-lo per tenir el primer contacte i la primera penetració. Quan el nuvi surt de l'habitació, algunes dones de la família de la núvia, la mare, les germanes o les ties, entren a l'habitació i treuen el mocador tacat de sang per ensenyar-lo a la gent. L'objectiu és demostrar que la núvia ha arribat verge al matrimoni. Si és així, l'honor està salvat i tota la gent està contenta; si no, és la vergonya més gran, un disgust increïble, una destrossa quasi total de l'honor de la família de la núvia: en aquest cas, la majoria porta el matrimoni al fracàs des d'aquest mateix dia.

VA VALDRE LA PENA ARRISCAR-S'HI

En la solitud de la barraca, aquests records omplien la meua vida. Els caps de setmana arribaven alguns veïns. Amb alguns llums encesos sentia que tenia una mica de companyia.

Només hi havia un bar. Quan passava per davant, tota la gent es fixava en mi i em mirava. Em sentia insegur. No sabia si portava alguna cosa mal posada o si aquell era un camí privat. Em sentia en perill. Més tard vaig saber que no era res d'això. Era la curiositat que sentien els veïns perquè era el primer marroquí que vivia a la urbanització.

Jo em preguntava: "Per què no entro al bar? Què passarà? Sóc un ésser humà com ells. Només sóc més more i tinc el cabell arrissat."

Vaig continuar donant-hi toms i animant-me a mi mateix. Per fi, un dia hi vaig entrar. Hi havia diversos matrimonis, els amos del bar i unes quantes noies que jugaven al billar. Aquella visita va ser curta. A la tarda hi vaig tornar de nou: ara la dona del bar em va rebre somrient, no com la primera vegada, que tenia cara de por. M'hi vaig quedar fins tard.

A poc a poc les coses van anar canviant. Ja no era com abans: quan hi entrava, saludava, demanava alguna cosa i em posava a mirar la tele. En dos mesos els coneixia gairebé tots, vam agafar confiança i a vegades em convidaven.

Els del bar i una veïna em tractaven com si fos de la família. El dia que no hi anava em preguntaven si m'havia passat alguna cosa. A vegades jugava al billar amb les noies. També venia una amiga de la filla del cap. Aquesta em mirava molt i jo veia que parlava de mi amb les altres. Però mai em vaig imaginar que tindria una història amb ella. Ara estava a gust com estava i no m'adonava de res.

Un dia que no va poder més es va presentar a la meua barraca i em va posar una carta per sota de la porta. Al paper hi havia pintat un petó i deia el que sentia per mi. De tota la carta m'he quedat amb una frase: "Quina llàstima! Era solament amestat, però sento que t'estimo de veritat." Al final, posava l'hora i el lloc on volia quedar amb mi. Sense adonar-me'n, de sobte, em sentia acompanyat. La relació no va acabar bé. Va estar plena d'enganys per part de la noia. Amb els altres veïns continuo tenint una relació extraordinària.

EL TE DEL MEU PAÍS

El canvi va ser positiu. Vaig arribar a sentir-me absolutament acompanyat. Recordo molt bé aquells dies d'agost. Els veïns s'ajuntaven darrera la barraca on jo vivia. Em cridaven per asseure'm i parlar amb ells. El primer va ser el Jesús. Es va apropar a la finestreta i em va cridar:

- Eii!, Allí, vine amb nosaltres a fer una copa. No entenc com aguantes tant de temps tancat en aquesta barraca.

Vaig sortir i li vaig comentar algunes raons que m'impediien d'apropar-me a ells. Al meu país tenim el costum de deixar els més grans sols. És una qüestió de respecte. Tots eren matrimonis més grans i no n'hi havia cap de la meua edat. Llavors vaig comprovar que ells m'apreciaven i que no hi havia cap problema. Em vaig adonar que era bona gent. Com que la majoria estava de vacances, cada dia venia a prendre la fresca allí.

Un dia vaig pensar que havia de fer alguna cosa per ells. Els vaig preparar una tetera de te amb menta al meu estil. Quan van arribar, ja ho tenia tot preparat. Els vaig convidar a beure amb mi i tots es van posar molt contents perquè no s'ho esperaven. Molts no l'havien tastat mai.

Recordo especialment el senyor Juan; era un senyor gran, amable i simpàtic. Sempre estava a l'horta de casa seva fent alguna cosa. Mai el vaig veure parat, tot i l'edat que tenia. Era molt divertit. Aquell dia em va dir: "Fill, havia sentit parlar d'això moltes vegades. Tenia ganes de saber com era. Si no és per tu, em moro sense tastar-ho. Moltes gràcies."

L'endemà va venir més gent. Cada dia s'hi apuntava algú nou. Ara una tetera no era suficient. N'havia de preparar tres o quatre. Jo em vaig quedar sorprès pel canvi. Al principi bevien alcohol; però des que els vaig convidar a prendre te, no preni copes.

Aquells capvespres van ser magnífics. Tothom arribava amb alguna cosa: un portava menta que tenia sembrada al seu jardí, l'altre sucre, l'altre galetes. Total, que aquell temps va ser molt profitós per a mi perquè vaig arribar a sentir-me en família.

POSAR-SE MALALT

Després de l'estiu, va tornar de nou la solitud de l'hivern. Mentrestant, continuava treballant a l'obra. Un dia vaig sortir de matí a treballar. Em sentia completament bé. Els amics van arribar una mica tard. No havíem treballat ni mitja hora quan vam parar per esmorzar i ens en vam anar a un bar. Vaig demanar un entrepà de truita a la francesa i una Coca Cola. Ells també van demanar entrepans, però de porc, i una ampolla de vi. Normalment, a l'hora d'esmorzar, es ficaven amb mi: uns em convidaven a vi i d'altres m'oferien un entrepà de pernil ibèric perquè sabien que sóc musulmà i no el tasto. Aquell dia també ho van fer.

- No saps com és de bo aquest pernil.

- Ets tonto, no saps el que et perds.

- Pren-te un gotet de vi, home. Mira, això és la sang de Jesucrist.

Cadascú deia el que li donava la gana, però jo no m'enfadava. El fet que jo no mengés aquelles coses tan bones els resultava estrany. Fins aquí tot va anar bé. Vam tornar a l'obra, va arribar el camió i vam començar a tirar el formigó al terrat. Feia un dia fabulós. Quasi tots es van treure la camiseta perquè feia molta calor. No vam acabar fins a les quatre de la tarda. El cap es va portar bé perquè vam plegar quan vam acabar de buidar el camió, encara que no fos l'hora de sortir. Vaig tornar a la barraca tan cansat que no vaig poder ni preparar-me res per menjar. Em vaig dutxar i em vaig posar al llit. Vaig posar la meva cinta preferida al radiocasset. Era del grup Si Ham, que canta allò que viu una persona quan surt de casa amb destinació a un país aliè. La cançó que més m'agradava i continua agradant-me diu així:

¡Si sabés la meva carinyosa mare!

El dia que vaig sortir de casa
d'un tren a l'altre
vaig arribar quan el temps es va posar negre,
vaig recordar la meva família i la meva casa.
I no ho sap ningú més que Alà, l'únic savi.

Em vaig quedar clapat fins a les set de matí. Quan em vaig despertar vaig intentar aixecar-me pero no podia. Em sentia marejat, mai no havia tingut una febre tan horrible. Quan em posava la mà al front, em cremava. Va arribar l'hora d'anar a treballar, vaig treure tota la força que tenia per posar-me dret, però va ser inútil. Vaig caure de nou al llit i vaig començar a vomitar. Em va entrar el dubte de si em moriria.

- Déu meu, si em moro, ¿qui ho sabrà en aquest poble gairebé buit? Per què he vingut aquí? A casa meva, quan estava malalt, la meva mare es quedava plantada al meu costat i aquí no hi ha ningú ni per donar-me un got d'aigua. Qui es preocuparà de mi en aquest moment que estic entre la vida i la mort? Quin delicte he comès? Déu meu, ajuda'm.

Dues hores després vaig escoltar algú donant cops a la porta i cridant-me.

- Alí, aixeca't, són les deu. No vas a treballar, o què?

Era el Xavi, el meu company de feina, que havia vingut a buscar-me. Es pensava que m'havia adormit. Li vaig contestar amb una veu molt dèbil que quasi no se sentia:

-Ja vinc, que no puc.

La porta estava tancada amb clau. Movent-me a poc a poc, i arrossegant-me, vaig acostar-me a la porta amb els ulls tancats. No podia obrir-los perquè em marejava. Vaig aixecar la mà buscant la clau i vaig obrir la porta. El meu company es va espantar en veure'm:

- Però, què et passa, Alí?

Em parlava mentre m'ajudava a tornar al llit. Em vaig estirar de panxa amunt al llit i vaig obrir els ulls. Era l'única posició en què podia obrir-los. El Xavi es va asseure al costat del llit per animar-me.

- No et preocupis, Alí. Vaig a dir-ho al cap i després vinc a buscar-te per portar-te al metge.

- Gràcies, però ho sento. No hi puc anar.

- Per què? Estàs boig? Amb aquest estat i no vols anar al metge! Estàs boig!

- Que no, per favor. T'he dit que no, ho sento. No hi puc anar.

El Xavi es va enfadar perquè em negava a anar al metge i em va tornar a dir:

- Per favor, Alí, estàs fatal. Explica'm per què no vols anar a visitar-te.

- Amic, no vull problemes.

- Quina classe de problemes tindràs per anar al metge?

- Primer, jo no tinc la cartilla de la Seguretat Social i, segon, no tinc papers. A la ciutat hi ha molts controls de policia. Si m'agafen, m'expulsaran. Així és que prefereixo quedar-me aquí tranquil i no provocar problemes a ningú.

- No, home. No vagis tan lluny, que no passarà res.

El Xavi va sortir de la cabana com una bala. Després d'un quart d'hora, més o menys, es va presentar de nou; però aquesta vegada amb el cap i dos companys més. El cap es va quedar paralitzat quan va veure l'estat en què em trobava. Se'm va acostar i em va preguntar:

- Alí, què et passa?

- No ho sé. Quan vaig tornar de la feina ahir a la tarda, em trobava una mica estrany. Em vaig estirar al llit i a mitja nit vaig notar una febre increïble. Quan he intentat aixecar-me aquest matí, m'he marejat i aquíestic, tal com em veus.

- Tranquil, home. No et preocupis. Això és del sol d'ahir quan estàveu tirant el formigó. Potser ha estat una insolació -va dir el cap als meus companys-. Anem, et porto al metge.

- No, per favor.

- Per què no? Estàs boig? Estàs molt malament. Has d'anar al metge.

En aquest moment va saltar el Xavi i els va explicar tot el que li havia dit. El cap em va mirar i em va dir:

- D'acord, no et preocupis, queda't tranquil. Jo vaig a la farmàcia a comprar uns medicaments que et podran ajudar. El Xavi es queda aquí amb tu fins que jo torni.

Quan van marxar, el Xavi em va preguntar si volia alguna cosa. Jo vaig aprofitar la seva presència i li vaig demanar un got d'aigua i una peça de fruita.

No havia passat una hora quan va tornar el cap amb una bosseta a la mà. Va treure una caixeta verda i blanca i em va ordenar que em prenguéssim una pastilla:

- Te'n prens una ara i una altra d'aquí a vuit hores. D'aquesta caixeta, te'n prens dues cada sis hores. D'aquest xarop, una culleradeta cada dotze hores. És molt bo i et treurà el mareig de seguida. Pren-te un got de llet o de suc i, sobretot, no t'aixequis del llit. Ara anem a treballar, passaré a veure't a l'hora de dinar. Adéu, i que et milloris.

- Gràcies. Adéu.

Em van saltar les llàgrimes per la seva preocupació, la seva amabilitat i el seu comportament. Em recordava la meua família.

- Sort en vaig tenir, d'estar amb unes persones que s'interessaven pels altres en els moments difícils. Els emigrants, vivint sols, necessitem molt aquest tipus d'ajuda.

En aquesta ocasió no em va passar el mateix que l'última vegada que vaig estar malalt i em vaig quedar a casa tirat, gairebé abandonat, sense amor ni companyia. Els meus companys anaven a treballar i jo em quedava al llit fins que tornaven a la tarda. Del seu temps, no me'n dedicaven ni mitja hora. Jo ho entenia perquè treballaven lluny, arribaven tard i havien de preparar-se per a l'endemà perquè mataven molt. Són experiències que et fan pensar i adonar-te del que pot succeir. Posar-se malalt fora de casa i en una situació il·legal és com morir penjat. Són moments claus en què es necessita molta ajuda i afecte. Si hi hagués la meua mare i sabés que estic malalt, vindria volant o li agafaria un infart.

L'endemà el cap va tornar a veure'm; estava una mica millor. Em va anar a comprar. Em va portar el que li vaig demanar. Era molt amable amb mi, però jo no me'n fiava gaire. Em venien al cap pensaments estranys, no entenia per què es preocupava tant de mi. Tres dies després ja em sentia millor i vaig tornar a la feina. Ell es va posar molt content. A partir d'aquí tot va anar bé i sense cap problema.

EL CONTRACTE DE TREBALL

Després de tres mesos, les coses van començar a canviar perquè vaig demanar al cap un contracte per legalitzar la meua situació. Els tres

compatriotes que treballaven amb mi no sabien espanyol i jo parlava per ells. Això no agradava al cap. Havia trobat un mina amb nosaltres. Com que no teníem papers, treballàvem igual que els espanyols però cobràvem menys i, a més, no teníem assegurança. A partir del dia que li vam demanar el contracte, la feina i el tracte van canviar molt. Ja no era el mateix.

A mi em va manar obrir una rasa amb pic i pala. Als altres, que eren dos oficials i un peó, els va manar fer en un dia una feina que normalment n'hauria de durar tres.

El cabró no parava de fotre'ns bronques. La mala cara i el menyspreu cap a nosaltres va ser tremend. No teníem cap opció, només aguantar. L'abús anava pujant a poc a poc. Ara, quan venia a veure'ns, sempre ens deia alguna cosa:

- Em sembla que us faré fora. Quina classe de feina feu? No us guanyeu ni el que costa pagar un de vosaltres. Mireu, la paret està torta i el morter per terra. No esteu treballant, esteu tocant-me els nassos. O treballeu bé o aneu tots al carrer.

No parava de renyar-nos. Nosaltres, amb el cap cot, treballàvem com a burros i fèiem les coses tan bé com podíem. Callats. Ningú li responia. Un dia va agafar un dels paletes i li va manar que acabés una paret que no tenia ni dues fileres de totxos. Eren les cinc de la tarda i a les sis acabàvem. Ens vam quedar a ajudar-lo; ho vam fer entre tots i vam acabar a les nou de la nit.

Jo continuava fent la rasa. El cap em vigilava constantment. De tant en tant se n'anava al bar i en tornar no parava de remugar:

- No entenc què he de fer amb vosaltres. N'estic fins al capdamunt. No treballeu gens. Tu tot el dia aquí i no has fet ni un metre. Així creus que puc pagar-te les 3.000 pessetes? Tu i els teus col·legues m'esteu prenent el pèl. Amb vosaltres me n'aniré a la ruïna.

El paio bufava i respirava profundament. Semblava un toro. Feia olor de porc amb alcohol, de tant com bevia. La passàvem magra amb ell. Però amb els seus paisans es comportava de meravella. Els parlava amb educació, mai els cridava i els convidava al bar.

Un dia que érem al bar, va convidar tothom menys a nosaltres:

- Vosaltres, a pagar, que guanyeu molts diners.

Tothom es petava de riure. Jo em vaig quedar parat. No entenia com podia ser capaç de fer una cosa així. Massa per mi: un treball tan dur que mai havia fet, un tractament que mai havia rebut, una discriminació increïble que podia arribar a portar enfrontaments; tot i això els meus compatriotes i jo estàvem obligats a aguantar tot el que venia d'ell. Hi havia poca feina i costava molt trobar-ne. A més, en una situació il·legal no podíem moure ni un dit.

Moltes vegades tardava a pagar-nos o ens donava menys del que ens corresponia.

- Cap, necessitem diners perquè hem de comprar coses i trucar per telèfon a la nostra família.

- Avui no en tinc, he pagat moltes coses aquesta setmana. Us passaré alguna cosa la setmana que ve, si és possible.

El dia que es comprometia a pagar-nos, apareixia al matí i no tornàvem a veure'l fins a última hora de la tarda. Tot això ho feia perquè ens n'afartéssim i toquéssim el dos. Com que sabia que no teníem papers ni contracte, semblava que estava convençut que no teníem cap dret i no podíem fer res en contra seu.

Vam suportar aquesta situació gairebé sis mesos. La seva dona va venir un dia i va notar el comportament del seu marit envers nosaltres. Ella devia dir-li alguna cosa perquè la seva manera de tractar-nos va canviar una mica. La setmana següent va tornar a venir. Aquesta vegada amb una mica d'informació sobre els contractes que havíem demanat. Ens va cridar per parlar-nos de l'assumpte. Ens va lliurar el contracte i ens va dir que havíem de deixar de treballar i viatjar a la nostra terra a buscar un visat especial.

Era la millor manera de fer-nos fora, però no ho sabíem. Amb la falta d'informació que teníem i la necessitat d'aconseguir els papers sagrats, amb el fals contracte que ens va donar, ens va semblar que teníem el cel obert.

Sense pensar-m'ho ni un moment, l'endemà me'n vaig anar al meu país després d'estar un any i mig a Espanya. Vaig passar vint dies intentant arreglar els papers, però a l'hora de la veritat em vaig assabentar que tot era fals i que per aconseguir el visat especial que m'havien demanat havia d'haver confirmat el contracte al Ministeri de Treball, i que els contractes havien de ser d'una activitat que no tingués atur entre els nacionals. Em vaig quedar atrapat sense sortida. Per altra banda, el paio ens havia dit que teníem quinze dies per tornar a la feina.

Vaig agafar la meua bossa i vaig tornar. Quan vaig arribar a la duana, la policia em va fer tornar per no respectar els tres mesos que m'havien donat quan vaig entrar per primera vegada. Vaig tornar a casa desesperat i totalment enganyat. Em passava els dies pensant i buscant la manera de poder tornar. Per fi la vaig trobar. Encara tenia la targeta d'estudiant i l'activitat que tenia al passaport era la mateixa.

Vaig agafar l'avió cap a Barajas. En arribar, la policia va ordenar que tots els que fossin comunitaris passessin per un passadís i els africans per un altre. Això em va baixar la moral i em va confirmar l'existència del racisme. Em van preguntar on anava, em van demanar els diners que portava, em van reclamar el bitllet d'anada i tornada, i van voler saber el temps que estaria a Espanya.

- Sóc estudiant, vinc a Espanya a passar el Nadal amb uns amics que tinc a Barcelona.

- Quants diners portes?

- Tinc això, compta-ho. També tinc el bitllet d'anada i tornada.

- Quant de temps estaràs aquí?

- Una setmana, més o menys. He de tornar a la universitat.

La resposta va ser positiva. Em van segellar el passaport i em van concedir una estada de tres mesos.

Vaig agafar un altre avió fins a Barcelona sense esperar que em passaria el que em va passar. Em van detenir. Van estar quasi dues hores interrogant-me. Fins i tot em van investigar les mans per comprovar que era un estudiant. Tenia les mans plenes de durícies i llavors no van creure's el que els havia explicat, però ho vaig corregir ràpidament.

- Vostè no estudia, vostè treballa - em van dir.

- És veritat, estudio i treballa amb el meu pare al camp.

Em van retirar el passaport i em van donar un paper, una espècie de passi per a una setmana. Mentre l'estava omplint, va venir un policia i em va preguntar:

- A veure, com has après a parlar espanyol?

- El vaig aprendre amb el meu pare.

- Mentida, tu l'has après aquí. La primera vegada que vas entrar et vas quedar aquí treballant, per això no tens el segell de sortida.

- No, senyor, el vaig aprendre amb el meu pare.

- Impossible, el teu pare no sap espanyol.

- Sí, senyor, el meu pare va estar treballant d'administrador en una empresa espanyola, allà al meu país.

La policia es va quedar sense paraules. Em va tornar el passaport i em va ensenyar la sortida.

"A VEGADES LES MENTIDES VALEN MÉS QUE LA VERITAT"

Gairebé volava d'alegria. Vaig passar la nit a Barcelona. L'endemà em vaig presentar al poble on havia estat treballant. Vaig obrir la barraca i no hi havia res. El llit que havia deixat allí estava tirat a fora. La taula i les cadires les vaig trobar en un barranc amb les mantes. Tanmateix, vaig adonar-me que la porta estava tancada amb clau. Com havien pogut treure-ho amb la porta tancada? Ràpidament vaig saber qui podia haver fet això. El cap era l'únic que tenia còpia de la clau. Total, vaig recollir el llit, el matalàs, la taula, les cadires i les mantes i ho vaig posar tot dins. Per sort feia bon temps i estaven secs.

Una hora després vaig anar al bar. Va ser un moment clau. El cap s'estava prenent una cervesa. Només obrir la porta, tots els que estaven al taulell es van girar cap a mi.

Uns van cridar d'alegria i em van saludar:

- Home, Alí, per fi has tornat. Ens pensàvem que no tornaries, que la policia no et deixaria entrar perquè se t'havia acabat el permís que et van donar al principi.

- No, amic, això només són rumors d'alguns.

- Com està la família?

- Bé, gràcies.

Llavors em vaig girar cap a l'amo. Vaig adonar-me que estava espantat i sorprès. Gairebé no deia res.

- Hola, cap, com estàs?

- Bé, i tu? Com ha anat el viatge i la família?

- Bé, gràcies.

- Com has tornat? Em van dir que no et deixarien entrar. Has portat els papers que et vaig demanar?

- No. És molt difícil aconseguir un visat especial amb el contracte que tinc.

La situació era tensa. Per mi la cosa era molt clara. El contracte que ens havia donat era fals. Ens havia enganyat per treure-se'ns del damunt. No esperava que tornés i estava allí, davant seu. No parava de fumar i beure, cigarret darrere cigarret, i un glop darrere l'altre. Estava molest per la meua tornada encara que no m'ho deia. Jo estava segur que no m'agafaria per treballar. I ell no sabia com tractar el tema. Quan el vaig veure en aquella situació vaig canviar de tema per treure'l de l'entrebanc. Li vaig preguntar per la seva família, els amics i fins i tot per la seva sogra, tot i que no m'interessava gens. Em va portar amb cotxe i vam anar a veure als companys de feina. Estaven a punt d'acabar. Vaig sortir del cotxe quan el Josep, un dels meus companys, va saltar dient als altres:

- Mireu qui hi ha aquí. Alí ha tornat. Gràcies a Déu. Per fi tinc el meu millor peó.

Era un senyor vell i molt divertit que no parava en tot el dia de riure i gastar bromes. El que tenia de dolent era l'alcohol. Bevia tot el dia. No donava ni un pas sense l'ampolla de vi.

Vaig saludar tothom i vaig notar que s'alegraven de la meua tornada. Sentia alguna cosa especial per ells. Gairebé un any junts fent bromes, tirant formigó i pujant bigues a les espatlles. Tenia les espatlles marcades, semblava que no hi hagués grues ni muntacàrregues. Després de tot això, després d'aprofitar-se de mi, ara el cap em volia fer fora perquè no li creés problemes.

- Veus? Tots nosaltres t'apreciem molt i tu ho saps. Demà tornes a treballar de peó amb el teu amic Josep- va dir el cap.

Vaig tornar a treballar però no n'estava convençut, tres dies després em va venir amb una notícia que jo sabia que era mentida.

- Alí, demà no vinguis a l'obra. Hi ha una inspecció de treball. No sé qui m'ha denunciat per tenir treballant estrangers il·legals. Queda't a la barraca i no en surtis fins que t'avisí. Si et troben aquí, a mi em posen una multa increïble i és possible que em condemnin. A tu et portarien a la presó 72 hores, després t'expulsarien i no podries tornar a entrar a Europa fins que no haguessin passat cinc anys.

Mentre m'anava dient tot això, jo m'acollonava cada vegada més. El paio estava ben informat. Vaig tornar de la feina molt enfadat i

molest. Em vaig quedar a la barraca però no podia dormir de tant pensar en l'assumpte.

El Josep i els altres es van quedar sorpresos, sense paraules. S'ho van creure tot perquè el cap ho havia fet fenomenal. La seva actuació davant d'ells va ser de pel·lícula. L'endemà em va venir a veure a la tarda.

- Com estàs, Ali?

- Has vist la policia?

- No, no he vist res.

- És que els he vist passant amb un altre cotxe i em pensava que t'anaven a veure. Estic molt preocupat. Per favor, no surtis, perquè podríem tenir problemes tots dos.

En realitat era mentida. Ho feia perquè em sentís incòmode i marxés voluntàriament.

- Si necessites alguna cosa, te la porto- em va dir.

- Sí, per favor- li vaig contestar i li vaig donar una recepta.

- D'acord, baixaré al poble i et faré la compra. No et puc prendre amb mi perquè m'han dit que hi ha un control a la carretera. Estan buscant una banda de traficants de haixis. És millor que et quedis aquí.

Cada vegada que venia a veure'm, m'explicava una pel·lícula. Al cap d'una setmana em vaig cansar d'estar tancat i me'n vaig anar al bar. Condemnar una persona no és només posar-la a la presó. Hi ha moltes maneres de fer-ho. També la pots condemnar tancant-li la sortida amb idees que li provoquen por, aprofitant la seva situació d'il·legalitat.

Un dilluns al matí li vaig dir que havia de portar-me a treballar o dir-me clarament que no m'agafaria. El paio es va cabrejar davant dels seus treballadors, se sentia molest i em va dir:

- Saps què et dic? Que no t'agafaré més. Així és que vés a buscar una altra feina per on vulguis.

- I el contracte que tens amb mi?

- Aquest paper no et val per res.

- Què vol dir amb això?

- T'he dit que no et serveix i s'ha acabat.

- Vols dir que em vas enganyar?

- Pensa el que vulguis. I una altra cosa: has de tocar el dos de la barraca.

No em quedava cap més remei que marxar. Vaig tornar a la barraca i em vaig quedar allí parat més de dues hores buscant alguna cosa que em tragués d'aquella crisi. Dos dies després vaig perdre la por i vaig decidir deixar definitivament la barraca i marxar a viure al poble amb uns compatriotes.

Tots ells treballaven, però la seva situació era com la meua. En aquella ciutat hi havia més de 500 il·legals en aquell moment. El que feien era treballar i tornar a casa, i la policia quan els veia els respectava. L'inconvenient era si la policia et trobava donant tomb pel carrer en dies laborables.

El poble era petit i turístic. Només es veia gent els caps de setmana, durant les festes i a l'estiu. La cosa es complicava, no era fàcil trobar feina. Sortia als matins a buscar-ne. D'un poble a l'altre i d'una urbanització a l'altra preguntant a totes les obres que veia. També preguntava si veia algú regant el seu jardí, pintant alguna paret o fent algun pedaç. Només veure'm, ja sabien el que buscava.

Alguns em contestaven que ho tenien tot complet, d'altres que en aquest moment no necessitaven res, que passés més endavant, i d'altres em rebutjaven des de lluny. Total, que les frases: "tot complet", "torna a passar d'aquí a un mes", "si no tens papers, no et puc agafar", "en aquest moment, no", i aquell gest instintiu rebutjant-me, va ser tot el que vaig trobar.

La feina escassejava força, deien que l'atur augmentava per moltes raons, una de les quals era la guerra del Golf Pèrsic. Jo no parava de gastar les sabates caminant, però tot va ser en va.

I VAM ANAR A JUDICI

Vaig conèixer un senyor gran espavilat. Era legal i sabia com anaven les coses. Un dia li vaig explicar el que m'havia passat a l'obra, em va esbrincar i es va oferir per ajudar-me.

- És impossible que et faci fora si tens un contracte d'un any amb ell.

- Doncs sí, em va fer fora perquè es va afartar de mi i em va dir que el contracte que tenia era fals.

- Què dius? Que era fals? D'això res, fals segons ell, però no per a tu. Per a tu és legal. Moltes d'aquestes persones, quan s'afarten d'aprofitar-se de nosaltres, ens fan un contracte i ens envien a arreglar els papers; però saben que no els podem arreglar. Llavors, quan tornes a treballar, et demanen els papers. Així, indirectament et fan fora. Per què ens agafen sabent que som il·legals?

Primer vam anar a Comissions Obreres, CCOO. Ens van informar bé. En realitat, em costava força denunciar-lo. Però la falta de respecte cap a mi i cap als meus companys, el treball forçat que vam fer i el gran engany dels contractes, m'hi empenyien cada vegada més. Desitjava trobar una altra feina per oblidar tot el que havia passat, però "el vent sempre bufa".

L'endemà vaig anar a avisar-lo i a demanar-li feina una altra vegada. Ell se'm va tirar al damunt i em va amenaçar fins a insultar-me.

- Vés on vulguis. Com que ets moro no et faran cap cas.
- M'has dit moro. Mai t'havia sentit dir-me moro. Em sembla que m'estàs perdent el respecte.
- Quin respecte pot haver-hi per a tu i per a tots els moros?
- M'estàs insultant o què?
- No t'estic insultant, t'estic dient que te'n vagis a prendre la fresca.
- Ara, saps què et dic? Que me'n vaig a prendre la calenta. Adéu.
- Si em denuncies, et mato.

Les seves paraules eren dures i doloroses. Em sentia molt malament per la manera com em va tractar davant dels companys.

A la tarda vaig passar per casa d'aquell senyor. Li vaig comentar tot el que m'havia passat; ell em va dir que l'endemà vindria amb mi a denunciar-lo. L'advocat em va demanar tots els papers. La setmana següent em van enviar la citació, i a ell també. El paio no ho esperava. Em buscava pertot arreu, però no em va trobar fins el dia de la cita al jutjat. Era la primera vegada a la meua vida que anava a seure al banc d'una sala de judicis.

Va sortir una noia i em va cridar, després va cridar a ell. Vaig entrar per la porta i gairebé vaig caure a terra. Totes les meves reaccions van canviar. El meu advocat era dins; em va cridar perquè m'assegués. Després va entrar ell, i el va seguir el seu advocat, el qual va asseure's a la seva dreta.

El jutge era un home una mica gran, amb el cabell blanc i uniforme verd i negre. A la seva dreta s'asseia una noia una mica rossa amb el cabell llarg i ulls blaus; tenia una tauleta i una màquina d'escriure. Era la seva secretària.

El jutge li va preguntar:

- Senyor Miquel, coneix aquest home?
- Sí, senyoria.
- De què el coneix?
- Estava en un poble on treballa. Sí, estava gairebé abandonat, sempre donant tombs. Em va fer molta llàstima i li vaig donar uns dies de feina perquè pogués viure.

- Molt bé. Llavors no ha treballat molt de temps amb vostè.
- No, senyor.
- Gràcies.
- Senyor Ali, vostè ha dit que ha treballat amb aquest home gairebé un any.
- Sí, senyoria.
- Quins són els xalets que heu fet?
- Cinc, senyoria, i molts més.
- Pots dir-me el nom d'alguns propietaris?
- Sí senyoria, el primer és el d'un senyor de l'Hospitalet que es diu Paco; el segon és el d'un senyor que li diuen "l'andorrà"; el tercer, el d'un senyor que treballa a Suïssa, i també n'hem fet un altre per a un senyor que treballa a la Seat, i que no em recordo del seu nom. Un altre treball que he fet és la instal·lació dels pals de la llum als carrers de la urbanització.
- Gràcies.
- Senyor Miquel, és cert això?
- Sí, no, senyoria, menteix.
- Senyor Ali, si l'acompanyem ara a aquesta urbanització, ens podria ensenyar els xalets i els propietaris, si hi són?
- Sí, senyoria, ara mateix.

El paio, gairebé s'aixeca de la cadira de tan nerviós com estava. El jutge va adonar-se que havia mentit. Llavors li va dir:

- Senyor Miquel, el senyor Ali ha treballat molt de temps amb vostè, no solament uns dies.
- Sí senyoria, però jo només li he fet un favor.
- Per què li va fer un contracte d'un any i després el va fer fora?
- Aquest contracte, senyoria, és fals.

- Llavors, el va enganyar després de tant de temps treballant per a vostè?

- No, senyoria, li faig fer el contracte perquè legalitzés la seva situació.

En aquest moment, va demanar la paraula el meu advocat.

- Perdoni, senyoria, aquest senyor sabia que aquest home no podia treballar des del primer dia. Va intentar aprofitar-se'n el màxim possible i quan el meu client i els altres companys li van demanar un contracte, va buscar aquest truc per desfer-se'n d'una manera indirecta. Hi ha molts casos com el seu que ja han passat per aquesta Magistratura. Total, senyor Miquel, aquesta és la seva firma?

- Sí, senyor.

- És aquest el segell de l'empresa i el seu DNI?

- Sí, senyor.

- No hi ha més preguntes, senyoria. Gràcies.

- S'aixeca la sessió.

Va ser un dia molt dur per a mi. Per altra banda, sortia amb moltes esperances de guanyar la batalla. Recordava totes les coses que m'havia dit abans: "Que no tenia dret a res, que els moros estàvem mal vistos i érem poc respectats, etc."

Per fi notava que lluitant poden guanyar-se els drets dins i fora de casa, entre negres i blancs, entre moros i cristians. I com a conclusió:

La veritat és l'única cosa que castiga tothom.

UNA TROBADA VERGONYOSA

L'endemà vaig anar a buscar feina. Vaig marxar aviat al matí, a l'hora que els meus companys anaven a treballar. Vaig anar a l'estació de trens, vaig treure un bitllet cap a Coma-ruga i vaig esperar que arribés el tren a la via 1. Tots els viatgers eren espanyols. Anava sol i vaig adonar-me que tothom em mirava, una altra vegada aquesta sensació de ser observat que encara avui continuo sentint. No sabia per què em miraven, si era perquè no estaven acostumats a veure persones com jo o perquè tenien por de les persones estrangeres.

Vaig pujar al tren. Anava quasi ple. Per sort vaig trobar dues places lliures. Totes les persones que havien pujat amb mi es

van quedar dretes. Davant meu hi anava una noia, es va aixecar i va deixar el seu seient lliure. La gent passava buscant lloc, però no s'asseia al meu costat, preferien continuar buscant. Aquest gest, que es repeteix amb freqüència, em fa sentir estranger encara que faci molt de temps que visc aquí.

Vaig arribar al meu destí i em vaig dirigir cap al turó on sabia que hi havia moltes obres. En aquella zona només hi havia xalets. Sense adonar-me'n vaig mirar cap a un xalet i un gos va començar a bordar. Era un xalet amb jardí i piscina. Vaig mirar cap a la finestra i vaig veure que hi havia algú mirant-me des de darrera de les cortines. No havien passat ni vint minuts quan es va presentar la Guàrdia Civil. Van plantar el cotxe davant meu, van baixar tots dos i es van dirigir cap a mi:

- Què fas aquí?

- Res, només estic fent tombs per aquí a veure si puc trobar feina.

- Dóna'ns la documentació.

- Només tinc el passaport.

- On vius?

- Visc a Calafell, amb uns amics.

- Què tens a les butxaques?

- Res, només això.

Tenia uns quants diners, un tallaungles i la cartera on tenia algunes adreces.

- Però, no portes haixís?

- No, jo no fumo ni em dedico a això.

- És molt estrany, perquè quasi tots els teus paisans en fumen i n'hi ha alguns que es dediquen a vendre'n.

- Ho sento, jo personalment no pertanyo a aquest tipus.

- Aixeca les mans.

Em vaig quedar sorprès per l'ordre. Es van posar a registrar-me de dalt a baix. Llavors em van ordenar que em baixés els pantalons. Jo no podia ni parlar, només me'ls vaig quedar mirant.

- T'he dit que et baixis els pantalons!
- Com m'he de baixar els pantalons!
- Tens por perquè portes aquí el que busquem. T'he dit que et baixis els pantalons, i els calçotets també.

No em va quedar més remei que baixar-me'ls, llavors em van obligar a obrir les cames. Quan van acabar de registrar-me em van dir:

- Has de marxar d'aquí. Quasi tots els moros que vénen aquí, vénen a robar.

Vaig tornar a casa cansat i molestat, impotent davant del que m'havien fet, i a més a més al mig del carrer. Aquestes persones haurien de vetllar per la seguretat i el respecte als altres. A partir d'aquell dia, vaig deixar de sortir de casa. Els llibres, el diari, les feines de la casa i la televisió eren les meves activitats diàries.

UN PAS MÉS CAP A LA LLIBERTAT

El dia vuit de juny, a dos quarts de nou del vespre, mentre estava sopant amb els meus companys de pis, vaig escoltar la informació que esperava. Només sentir les paraules immigrants i estrangers, vaig demanar silenci a tothom. El locutor ho va anunciar així:

"A partir del dia deu de juny de 1991, tots els estrangers poden sortir a la llum i legalitzar la seva situació. El nou reglament de la Llei d'estrangeria ha estat aprovat avui pel Consell de Ministres". Llavors ho va confirmar el portaveu del govern: "Tots els immigrants que estan treballant il·legalment a Espanya poden legalitzar la seva situació sense cap problema."

Jo vaig saltar d'alegria:

- Ja està, ja està, s'ha acabat el càstig.
- Per favor, Ali, què han dit? Per favor.
- Què han dit, dius? Què han dit? Han dit el millor que estem esperant tots. La glòria, la llibertat. S'ha trencat la barrera entre nosaltres i la nostra família.

Jo seguia saltant de tan content com estava.

- Per fi sortirem a la llum. Passejarem tranquils. Podrem donar tombs per la ciutat. Podrem anar a les ciutats grans, com Barcelona o Tarragona, a buscar feina sense preocupació i sense por de la detenció policial per no tenir els papers en regla. Podrem veure la nostra família i podrem creuar la frontera sense cap problema.

Els meus companys no s'ho creien, constantment em preguntaven si era veritat el que estava dient. Va arribar el dilluns, el dia que entrava en vigor aquella regulació. Vaig agafar el tren i me'n vaig anar a Barcelona a la Delegació del Ministeri de Treball a informar-me del tema. Vaig sortir de l'estació i em vaig quedar amb la boca oberta. Després de tant de temps allí, era com sortir d'un forat. Tot era diferent del poble on vivia, quasi tot incomparable. Em vaig dir a mi mateix: "Això és Europa." La diferència era molt gran. Molts cotxes, els carrers amples, molts blocs de pisos alts, molta gent, moltes tendes, moltes llums i moltes coses més. Pensava: "El dia que em donin els papers, donaré un tomb per tota aquesta ciutat". Em vaig adreçar a un senyor:

- Senyor, per favor, on es troba la delegació del Ministeri de Treball?

- És molt lluny, has d'agafar un taxi.

- Gràcies.

Vaig entrar en un taxi com una bala. Estava impacient per saber si allò era veritat.

- A on vol anar? - em va dir el taxista.

- A la Delegació del Ministeri de Treball, per favor.

Mentre anava cap allà, mirava per la finestra sorprès. Recordava alguna pel·lícula sobre Europa que havia vist per la televisió quan era a la meua terra: nenes amb minifaldilla passejant pel carrer com una cosa normal, llums de diferents colors que s'apagaven i s'encenien, blocs de pisos d'alçada mitjana, alta i molt alta; alguns construïts només amb vidre. No havia vist res d'això al meu poble.

El taxista es va aturar, però jo continuava mirant per la finestreta. L'home esperava que li pagués mentre jo continuava amb la boca oberta mirant cap a un altre costat.

- Ep! Senyor, que hem arribat.

- Ui! Perdoni, ja hem arribat?

- Sí, senyor. Veu aquell bloc que hi ha al davant? Això és la Delegació del Ministeri de Treball.

- Gràcies. Quant li dec?

Eren cinc-centes cinquanta pessetes. Me'n recordo bé. Vaig arribar davant de l'edifici. Era tot de vidre. Buscava per on poder entrar, però no trobava la porta. Acostumat a les portes normals amb agafadors que les empenys i entres, allí estava perdut davant de tants vidres.

Per casualitat, va arribar un home amb molta pressa, vaig intentar preguntar-li per on s'entrava, però no vaig tenir temps i ell va entrar sense cap problema. Jo em vaig quedar sorprès mirant-lo. Déu meu, el que estic veient! Les portes s'obren soles! Què dimonis és això? Era quelcom màgic per a mi. Després vaig intentar fer el mateix. Em vaig apropar a poc a poc al vidre i, quan era a mig metre, les portes es van obrir soles, vaig entrar ràpidament, em vaig girar per veure el que passava i vaig veure que el vidre s'havia tornat a col·locar tal com estava. Era la primera vegada que veia una porta d'aquest tipus que s'obre i es tanca sense necessitar cap força.

Em vaig apropar a la primera taula que vaig veure. Hi havia una noia jove que semblava simpàtica. Va venir cap a mi i em va preguntar:

- Què desitja?

- M'interessaria saber si el que he sentit a la ràdio sobre els immigrants és veritat.

- Sí senyor, ha entrat en vigor la regularització.

- Llavors, me'n pot informar, per favor?

- Miri, la documentació que ha de presentar és aquesta: el passaport, 4 fotografies mida carnet, la inscripció consular, un contracte de treball; qualsevol document que justifiqui que vostè era aquí abans del cinc de maig de 1991, quan va entrar en vigor el visat obligatori; aquest imprès de sol·licitud que ha de firmar vostè i l'empresa que el contractarà. Tota la documentació s'ha de presentar per triplicat.

- Quan puc presentar això?

- Si vostè té tots els papers, ho pot presentar ara mateix.

- Gràcies, adéu.

Després d'haver fet totes les fotocòpies tenia el temps just per presentar els papers; però em faltava un certificat

bancari. Tenia un compte d'estalvis obert des del setembre de 1989 i aquest certificat era molt important per demostrar que vivia a Espanya moltíssim abans del visat obligatori. Bé, hauria de tornar un altre dia.

Vaig passar unes hores a Barcelona passejant una mica i xafardejant els locals. Cap a les cinc de la tarda vaig agafar el tren de tornada a casa. El viatge se'm va fer llarg de tantes ganes que tenia d'arribar-hi i de confirmar als meus compatriotes la bona notícia. El tren va arribar, més o menys, a les sis i, només baixar les escales, em van sorprendre els meus col·legues.

- És veritat allò que vas sentir a la ràdio?

- Espereu-vos un moment. Quan arribem al pis us ho explicaré tot. No us preocupeu, gràcies a Déu, s'ha acabat la barrera. Em sembla que no heu treballat avui. Sempre arribeu a casa a dos quarts de vuit i avui són les sis i ja sou aquí; què ha passat?

- És que li hem dit al cap que ens deixés treballar tot seguit per plegar una hora abans. No hem parat ni per dinar, i tot això per venir a veure't i saber si ens donaran els papers.

Els nois estaven bojós per saber com anava el tema de legalitzar la seva situació. Cadascú comentava el que faria si li donessin el permís: un aniria a veure la seva família i agafaria unes llargues vacances, un altre aniria a fer un tomb per Espanya, un altre aniria a buscar feina del mateix que feia al seu país d'origen. Jo pensava a buscar-me una feina en un sector que necessitessin gent amb idiomes. Total, tots desitjàvem alliberar-nos del camp i de la construcció; deixar de collir julivert i enciams, donar la jubilació al pic i a la pala, deixar de pujar bigues a les espatlles i fer formigó. Vam arribar a casa, vaig obrir la porta, em vaig dirigir a la taula, vaig agafar una cadira i vaig obrir la carpeta. Els nois, al voltant meu, amb els ulls clavats a la carpeta, esperaven amb tota la impaciència del món veure el que en treia. No van tenir temps ni de tancar la porta. Un d'ells intentava ajudar-me a trobar el paper que indicava els documents que es necessitaven per legalitzar-se.

- És aquí -els vaig dir-. Si volem legalitzar la nostra situació, hem de presentar tota aquesta documentació. Aconseguir els quatre primers papers és molt fàcil. Després ve el problema: el contracte de treball. No sé com estarà el cap amb vosaltres.

- Sí, sí, està molt bé, el seu comportament amb nosaltres és genial-, em va dir un d'ells.

- Com ha de ser. Espero que no canviï i us passi el mateix que em va passar a mi. La veritat és que alguns caps són com el temps: esperes un dia bo i assolellat i et trobes amb una tempesta. Bé, demà li demaneu el contracte.

Els nois van començar a parlar entre ells sobre el tema. El cap era el centre de la conversa. Les opinions es van multiplicar, però al final tot va quedar suspès esperant l'endemà.

Pel que fa a mi, l'endemà me'n vaig anar al banc a buscar el document que em faltava.

- Bon dia.

- Bon dia. Què desitja?

- Necessito un certificat amb la data que vaig obrir el meu compte en aquesta oficina.

- D'acord. Passi demà a recollir-lo.

- No, per favor, el necessito ara. He de tramitar els meus papers avui mateix.

El noi es va portar molt bé i va respectar la meua situació. Amb una mà va arrossegar una tauleta petita i amb l'altra una cadira, es va apartar una mica de la finestreta i va començar a escriure a màquina. Jo també vaig asseure'm en una cadira i em vaig quedar esperant. Al meu costat hi havia diverses revistes i un diari. Vaig agafar-lo per fer-hi una ullada. El vaig obrir directament per la pàgina 18 i em vaig trobar aquest titular: "Es legalitzen més de 100.000 estrangers." Vaig començar a llegir-lo intentant entendre bé el que deia: "D'aquí a sis mesos tindrem més de 100.000 estrangers legalitzats al nostre país." Vaig pensar amb alegria: seré un d'ells, si Déu vol. Però continuava dient-me a mi mateix:

- Ara crec que ja ho tinc tot, amb aquest certificat, ja no em falta res. Crec que em donaran els papers. Si me'ls donen, què faré? No pot ser. Ho tinc tot. Tinc aquest, tinc l'altre...; però..., i si no me'l volen donar?

Mentre em barallava amb aquestes idees, l'oficinista em va cridar, em va lliurar el certificat i em va dir que tingués sort. En

aquell moment només em faltava volar fins a Barcelona per entregar-ho tot.

Vaig agafar un tren que, per casualitat, parava al Passeig de Gràcia, a prop d'on anava. En arribar, vaig agafar corrents la primera escala que vaig veure sense saber on em portava. A la sortida posava: carrer Aragó. Era un carrer ample on hi havia sis carrils. Hi havia molta gent circulant pel carrer i quan el semàfor es posava verd, s'ajuntava una quantitat enorme de gent per creuar. M'hi vaig unir, vaig creuar el carrer i després vaig girar a la dreta.

Al cap d'una estona vaig veure una cua d'unes vint persones. Em va entrar curiositat per saber què era aquesta cua. Vaig veure que hi havia un senyor africà, també uns xinesos i uns sudamericans. Total, que de tots els que hi havia, cap era nacional. Volia saber per a què era aquella cua. Vaig mirar a l'entrada i vaig veure que hi posava Ministeri de Treball i de la Seguretat Social. Assessoria de Seguretat. Ho volia preguntar a un guàrdia jurat que organitzava la cua i donava els números, però tenia por. Pensava que podria ser un policia i podria demanar-me la documentació i llavors tindria problemes. Tenia por des dels primers dies de la meva arribada a Espanya, i no en passava ni un de sol sense que la policia em demanés la documentació o em registrés.

Per fi vaig preguntar a una altra persona de la cua:

- Perdona, per favor, què fan aquí? Sembla que tots són estrangers.

- Sí, som tots estrangers, estem tramitant els papers per legalitzar la nostra situació.

- Genial, llavors no fa falta que me'n vagi a l'altra Delegació de Treball.
- Si ho té tot preparat, pot tramitar els papers ara mateix.

Em vaig posar a la cua. Al cap de tres quarts d'hora va ser el meu torn. Al mostrador hi havia tres o quatre noies i un senyor amb americana i corbata assegut darrere seu. Em vaig dirigir cap a la finestreta número tres i la noia em va demanar el número que tenia, el passaport, les tres fotocòpies de les tres primeres pàgines, el segell d'entrada a Espanya, el certificat d'inscripció consular, les fotos, el contracte i els documents que justificaven la meva residència a Espanya. Ho tenia tot, però em faltava una fotocòpia del passaport. Eren quatre, no tres. La noia em va enviar a buscar la fotocòpia. Vaig sortir al carrer i vaig preguntar on podia trobar un local on fessin fotocòpies. Era una mica lluny. Anava pel carrer caminant molt de pressa, inentant guanyar temps. Era a la tercera cantonada, eren les dues menys deu i tancaven a les dues.

Vaig fer la fotocòpia i vaig tornar corrent. Faltaven cinc minuts quan empenyia la porta de l'oficina. Es va presentar un senyor i em va dir que no podia fer-ho perquè estava fora de temps. Que tornés l'endemà.

- Però, senyor, jo era dins i la senyoreta m'ha enviat a fer una fotocòpia que em faltava.
- Ho sento. Està tancat, així que torni demà.
- Per una fotocòpia he de fer un altre viatge i perdre un altre dia?

- D'on véns?

- He vingut de Tarragona, senyor.

- Doncs espera't un moment. Parlaré amb la noia a veure si et pot ajudar.

- Gràcies, senyor.

Després de cinc minuts, es va presentar la noia i em va dir:

- Ah, sí. Has portat la fotocòpia?

- Sí.

- D'acord.

Va agafar els papers i va començar de nou a revisar-los. Jo tenia els ulls clavats en ella i el cor a la boca. A veure si per fi me'ls acceptava, si ho tenia tot i no em faltava res.

Es va posar al despatx amb tots els papers. Després d'una estona va tornar a sortir i em va dir:

- Té, ja està.

- Senyoreta, què és això?

- És el resguard. Val igual que els papers. Només una cosa: amb aquest paper no pots creuar la frontera ni anar al teu país, perquè, si te'n vas, quan vulguis tornar no et deixaran entrar. Per tant, has d'esperar que t'enviïn una carta per anar a recollir la teva targeta. Alguna cosa més?

- No, gràcies. Adéu.

El màgic resguard em va donar vida i em va fer sentir l'home més feliç del món. Va ser un dia molt especial. Em semblava que tenia el món sencer a les meves mans. Quan respirava em semblava que m'entrava la llibertat i em sortia el dolor, la tristesa i la por. Em sentia com el turista perdut en el desert que troba aigua després d'un llarg i tens sofriment.

Per tornar, vaig agafar un taxi i després el tren. Aquesta vegada el viatge se'm va fer llarguíssim per les ganes que tenia d'arribar a casa i confirmar-ho als meus compatriotes. Em venien ganes d'aixecar-me i demanar al maquinista que anés més ràpid.

Vaig arribar a casa i no hi havia ningú. Després de dues hores i mitja van arribar els meus companys. Abans d'obrir la porta, des del saló, els sentia parlar del tema. En aquell moment era la notícia més espectacular i destacada entre tots els immigrants.

- No sé el que haurà fet Alí -comentava un d'ells.

- Jo crec que tot li sortirà molt bé perquè és un noi que sap força com portar les coses - contestava un altre.

- Tant de bo! Així tindrà més temps i ens ajudarà amb els nostres.

- Jo no en tinc cap dubte. Farà tot el possible per ajudar-nos.

De sobte, vaig obrir la porta i els vaig dir:

- Sí, amics meus. Faré tot el que pugui per ajudar-vos perquè el nostre profeta ha dit: "Déu ajuda sempre el creient, quan el creient ajuda el seu germà."

Els dos companys es van llançar a fer-me una abraçada, donant-me les gràcies pel meu últim comentari. Em van envoltar i em van preguntar què havia passat a Barcelona i si la policia m'havia demanat la documentació. Li vaig dir que en aquell moment la policia havia deixat de parar els estrangers perquè era el termini de la legalització, que no havien de tenir por. Ells es van relaxar profundament quan van sentir aquesta notícia. Després els vaig dir que no paressin fins que aconseguissin el fotut contracte, que era la base de la legalització o, si no, haurien d'aconseguir documents per legalitzar-se pel seu compte.

La notícia va explotar al poble entre tots els immigrants marroquins que hi vivien. Tots coneixien el meu nom. Cada dia venia algú a trobar-me perquè li'n informés. D'altres venien amb papers i em demanaven que anés amb ells per tramitar-los. En pocs dies em vaig convertir en gestor. Em passava el dia omplint impresos i donant informació, cosa que sempre he fet amb gust i bona voluntat. Era una cosa que em feia sentir còmode i feliç.

Quan algu marxava a tramitar els papers, em quedava preocupat esperant-lo fins que tornava. Quan el veia arribar, el mirava a la cara per saber com li havia anat. Si saltava la rialla, jo sentia tota la felicitat del món; si no, li preguntava què havia passat i intentava animar-lo i posar-ho tot al seu abast perquè no se sentís malament.

UNA FEINA INESPERADA

Un dia que tenia una estona lliure, vaig agafar una tovallola per anar a la platja. Vaig anar-hi pel camí habitual que passa per davant d'un hotel. Eren les dotze del migdia, jo anava xerrant amb un paisà meu quan vaig sentir que algú em cridava. Em vaig girar i vaig veure que era una senyora.

- Em crida a mi?

- Sí, vostè treballa? -em va preguntar.

- No, senyora.

- Vol treballar?

Jo em vaig quedar parat. Vaig mirar el meu paisà i li vaig dir:

- Què diu aquesta senyora?

Llavors vaig tornar a mirar-la i ella va insistir:

- Sí, que si vostè vol treballar aquí amb nosaltres -indicant-me la porta de l'hotel.

- Sí senyora, clar.

- Doncs passa ara mateix.

- Però, senyora, he d'anar a casa a canviar-me.

- No, no fa falta. Així pots treballar.

Em va conduir cap a la cuina i em va presentar el cuiner. Llavors em va ensenyar la feina que havia de fer: era fregar plats. Amb tres dies vaig superar la prova.

Havia de canviar-me de camisa quatre vegades en cada torn. Al cap d'una setmana se'm van cremar les mans amb el sabó. A causa d'això vaig deixar d'anar al bar a prendre el cafè perquè em feia vergonya que em veiessin amb les mans així.

Per altra banda, els paisans no paraven de buscar-me. Anaven a l'hotel a preguntar per mi o m'esperaven a la porta. Alguns em van comentar que el dia que me'n vaig anar a treballar, molts van quedar-se perduts.

Després de dues setmanes aproximadament, va venir el meu excap perquè me n'anés a treballar amb ell. La sentència havia sortit a favor meu i havia de readmetre'm i pagar-me des del dia que em va acomiadar. Em van cridar des de la direcció per parlar amb mi. Ell volia donar de mi una imatge de problemàtic i conflictiu. No vam arribar a cap acord. El meu cap actual es va posar de part meva i em va obrir les portes perquè pogués escollir.

Es va dirigir a ell i li va dir:

- Tu coneixes aquest noi. Ha treballat amb tu bastant de temps. No cal que el deixis verd perquè et va denunciar. Em sembla que ho va fer amb raó. Ara sabrem la seva opinió, si vol tornar a treballar amb tu o quedar-se aquí amb mi. Així ho solucionem tot i no li compliquem la vida.

- Digue'm, Alí, on vols treballar, a l'hotel amb mi o a l'obra amb ell?

Jo, sense pensar-m'ho, li vaig contestar:

- Aquí, senyor. Com vol que treballi amb ell després de tot el que m'ha fet?

Després el meu cap va anar directe al gra:

- Ara has de pagar-li tot el que li deus i el noi es queda aquí, amb mi, treballant.

Vaig quedar amb ell a Tarragona, al despatx del meu advocat, a les deu del matí. Tots dos vam respectar l'hora i vam entrar junts al despatx. Després de fer molts números, vam arreglar els comptes, em va pagar i se'n va anar amb ganes de fotre'm un tret.

I PER FI, LA CLAU DE LA GÀBIA

Em vaig acomiadar de l'advocat i me'n vaig anar cap a l'estació de trens. Quan anava per la Rambla Nova, em vaig trobar un paisà que anava a la comissaria a preguntar per un amic que la policia havia detingut el dia abans per la causa habitual: els papers. Li vaig preguntar si no hi hauria problemes si jo preguntava a la policia pels meus papers. El noi em va animar i me'n vaig anar amb ell.

Era la primera vegada a la meua vida que entrava en una comissaria espanyola per voluntat pròpia, sense oblidar que la primera vegada que hi vaig entrar va ser quan em van portar detingut per negar-me a lliurar-los la documentació.

Només hi havia dos estrangers al taulell i un policia que estava repassant una llista per veure si els seus noms hi figuraven. Mentre ell la resseguia amb el bolígraf, jo hi posava molta atenció.

- Allí hi ha el meu nom -vaig cridar sense poder-me contenir.

El policia es va espantar, em va mirar sorprès, es va quedar una estona mirant-me i llavors em va preguntar:

- On és el teu nom?

- Aquí, aquí.

Em va demanar el passaport i em va dir que esperés.

No sé el que vaig sentir en aquell moment: alegria, felicitat...

Suava de tan nerviós com estava i aixecava les mans per donar gràcies a Allah. Després de cinc minuts em va cridar i em va portar a la

planta de dalt on hi havia molts despatxos i molts policies amb força condecoracions al pit i a les espatlles. Només hi havia dues noies i un home que semblava el cap d'aquell departament.

- Hola, assegui's -em va dir.

Jo, que estava tremolant, vaig agafar la cadira i vaig asseure-m'hi lentament i amb compte, com si tingués por de trencar-la.

-Gràcies -li vaig contestar.

- Em dones el passaport, per favor?

- Sí.

El vaig entregar a una de les noies amb una rapidesa tremenda. Va començar a reomplir alguns papers, després em va fer preguntes sobre el que feia, si havia estat alguna vegada en un altre país, si m'agradava Espanya, les llengües que parlava, el que feia al meu país, etc.

Tantes preguntes em van fer pensar que m'estaven investigant i preparant un informe per enviar-me al meu país. Em van entrar tants dubtes que jo no sabia si havia vingut a recollir els meus papers o a declarar davant el jutge per un delictes que no havia comès.

Després d'una estona, em va agafar els dits per posar les ditades a la targeta blava. Llavors me la va donar i va dir:

- Aquí la tens. Felicitats i molta sort; però porta't bé.

- Gràcies, gràcies. Adéu.

Vaig sortir de la comissaria amb tanta velocitat que superava les meves pròpies forces. L'alegria, els nervis, la felicitat, la glòria beneïda. No sabia explicar el que sentia en aquells moments. És difícil de descriure perquè era una sensació que s'escapava de la normalitat. Parlava sol, reia sol, corria, saltava, llavors parava. La veritat és que no sabia què feia. Estic segur que vaig cridar l'atenció pels gestos que feia sense adonar-me'n. Va ser un moment clau i molt especial de la meua vida. Sense adonar-me'n vaig creuar el carrer, vaig entrar en una cabina i en sec em vaig trobar trucant a la meua família. Van rebre la notícia com una meravella. Quasi tots s'hi van posar per felicitar-me. L'alegria va envair tota la família en aquell moment.

Vaig tornar a l'hotel amb els papers a la butxaca. A l'entrada el cap em va preguntar:

- Alí, va anar tot bé amb l'advocat?

- Sí, senyor, però hi ha una altra cosa.

- Què ha passat?

- M'han donat els papers.

- Fenomenal, fill, felicitats.

Li vaig lliurar la targeta i me la va tornar dient-me:

- Ara, amb aquesta targeta, ets completament legal i tens tots els drets, com els nacionals.

Quan vaig acabar de treballar, me'n vaig anar directament a comunicar-ho als meus amics. Les seves reaccions van ser tremendes: em felicitaven, em feien petons, m'abraçaven. Em mostraven de totes les maneres possibles el seu amor, la seva amistat i la seva alegria perquè havia aconseguit els maleïts papers. Semblava que haguéssim guanyat algun campionat mundial i que celebréssim la victòria després d'un gran esforç.

- A veure, ensenya'ns-la. Vinga, a veure com és.

Els la vaig ensenyar i va anar passant de l'un a l'altre. Els companys es tornaven bojós quan la tenien a les mans. La miraven i la remiraven per totes bandes, gairebé se la menjaven amb els ulls. Va ser un moment molt especial. Posseir la targeta era l'esperança que tothom tenia.

La meua vida, un cop legalitzada, va canviar completament. Vaig començar a disfrutar el plaer de sentir-me lliure; però aquesta és una altra història que explicaré més endavant.

Índex

Pròleg		4
Marxar...	6	
He de marxar!		9
Per fi a Europa	10	
Buscant pis	14	
I no volia cuinar		18
El caçador	20	
...Caçat	22	
Ara que estic sol		26
Records	29	
El Ramadà	33	
El casament	38	
Va valdre la pena arriscar-se		46
El te del meu país		48
Posar-se malalt	50	
El contracte de treball		57
I vam anar a judici		72
Una trobada vergonyosa	79	
Un pas més cap a la llibertat		82
Un treball inesperat		99
I per fi, la clau de la gàbia		103